

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Regulace roamingu v EU a její dopad
na telekomunikační trh v ČR**

Pavla Nováková

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pavla Nováková

Provoz a ekonomika

Název práce

Regulace roamingu v EU a její dopad na telekomunikační trh v ČR

Název anglicky

Roaming regulation in the EU and its impact on the telecommunications market of the Czech Republic

---

Cíle práce

Cílem této práce je na základě popisu regulačních opatření Evropské unie v oblasti roamingu charakterizovat dopady na telekomunikační trh v České republice. Dále provést analýzu vlivů budoucího vývoje regulace roamingu v rámci Evropské unie a predikci jejích dopadů na telekomunikační trh České republiky. Provést porovnání roamingu v České republice se zemí nepodléhající regulacím ze strany Evropské unie. V závěru práce, na základě zjištěných poznatků, zhodnotit a navrhnout možnosti pro optimalizaci dopadů vlivu Evropské unie na telekomunikační trh v České republice.

Metodika

Tato práce bude zformulována za pomoci kombinace kvalitativních a kvantitativních metod výzkumu. Pro zjištění vlivů, regulace roamingu Evropskou unií, budou použity techniky popisné analýzy, literární rešerše, syntézy a analýzy. Predikce dopadů na telekomunikační trh v České republice bude provedena pomocí základních statistických metod.

Doporučený rozsah práce

50 – 60 stran

Klíčová slova

Evropská unie a Česká republika, telekomunikační trh, roamingová legislativa EU, cenová regulace, mobilní operátoři,

---

Doporučené zdroje informací

- AQUILINA, Matteo; GLYNN, Dermot; SCARSI, Gian Carlo. Mobile roaming services and the EU's approach to pricing : The European Commission's roaming regulation and price elasticity of demand. 2009, Munich Workshop 091209, s. 1 – 18. Dostupný také z WWW: <http://www.city.ac.uk/economics/dps/CCRP%20Conference%20Papers/Glynn%20and%20Scarsi.pdf>
- BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA a Roman SVOBODA. Mikroekonomie – teorie a praxe. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 283 s. ISBN 978-80-7380-453-4.
- ČECHURA, Lukáš, a kol. 2010. CVIČENÍ Z EKONOMETRIE. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. ISBN 978-80-213-1976-9.
- EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 117/2007 : O roamingu ve veřejných mobilních telefonních sítích ve Společenstvích a o změně směrnice 2002/21/ES. In Úřední věstník Evropské unie. 29.6.2007, s. 1-9, Dostupný také z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:171:0032:0040:CS:PDF>
- HAMULÁK, Ondřej a Václav STEHLÍK. Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví. 2. upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2013, 224 s. Student (Leges). ISBN 978-808-7576-687.
- HINDLS, Richard, a kol. 2007. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6
- KRUTÍLEK, Petra KUCHYŇKOVÁ a Iveta FRÝZLOVÁ. Monitoring evropské legislativy 2008-2009. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-186-4.
- Vyhodnocení Lisabonské strategie: vliv na konkurenceschopnost EU a členských států: souhrnná publikace z vědeckopopularizačního semináře ... : NEWTON College [v Moravském zemském muzeu v Brně], Brno, 6. května 2011. 1. vyd. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie, 2011, 161 s. ISBN 978-80-904281-6-4.
-

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Daniela Spiesová

Elektronicky schváleno dne 3. 9. 2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Regulace roamingu v EU a její dopad na telekomunikační trh v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3.2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Daniele Spiesové za shovívavost a podporu při tvorbě této práce.

Regulace roamingu v EU a její dopad na telekomunikační trh v ČR

Roaming regulation in the EU and its impact on the telecommunications market of the Czech Republic

Souhrn

Předmětem diplomové práce „Regulace roamingu v EU a její dopad na telekomunikační trh v ČR“ je na základě popisu regulačních opatření Evropské unie v oblasti roamingu a vybraných argumentů charakterizovat reálný vývoj trhu mobilních služeb v České republice. První část definuje pojem roaming a jeho specifika, popisuje vývoj regulačních opatření Evropské unie a seznamuje se specifiky českého telekomunikačního trhu. Práce uvádí vybrané argumenty možných pozitivních i negativních dopadů regulace roamingových služeb. Práce provádí analýzu reálných dopadů přijetí regulačních opatření na území České republiky. Porovnává dopady regulace roamingu v České republice se zemí nepodléhající restrikcím ze strany Evropské unie. V závěru, na základě zjištěných poznatků, odhaduje budoucí vývoj telekomunikačního trhu.

Summary

The subject of the thesis "The roaming regulation in the EU and its impact on the telecommunications market of the Czech Republic" is based on the description of the control measures of the European Union in the field of roaming. Also selected arguments characterize the real evolution of the mobile services market in the Czech Republic. The first part defines the concept of roaming and its specifics, describes the development of regulatory measures, the European Union and the particularities

of the Czech telecommunications market. This thesis presents selected arguments of positive and negative impacts of regulations at roaming services and performs analysis of the real impact of regulatory measures in the Czech Republic. There is a comparison of the impacts of the roaming regulation in the Czech Republic with the country, which is not restricted by the European Union. In conclusion the thesis estimates future development of the telecommunications market.

Klíčová slova: roaming, regulační nařízení Evropské unie, trh mobilních operátorů, regulace cen, švýcarský telekomunikační trh, tržby operátorů, velkoobchodní ceny, mezinárodní volání.

Keywords: roaming, Regulation of the European Union, the operator of the mobile market, price regulation, the Swiss telecommunications market, sales operator's, wholesale prices, international calls.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl a metodika.....	5
3	Vývoj přijetí regulačních opatření	6
3.1	Historie regulace roamingu.....	7
3.1.1	Nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 717/2007	8
3.1.2	Nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 544/2009	9
3.1.3	Nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 531/2012	9
3.1.4	Návrh nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 309/2013	9
4	Trh mobilních operátorů v ČR.....	11
4.1	Rozdělení trhu.....	12
4.2	Roamingové tarify českých operátorů	14
4.2.1	T-Mobile	15
4.2.2	Telefonica O2	16
4.2.3	Vodafone.....	17
4.2.4	Datový roaming	18
4.3	Struktura volání a tržeb za volání v mobilních sítích	19
5	Argumenty regulace.....	22
5.1	Nepřiměřeně vysoké ceny.....	22
5.2	Transparentnost.....	24
5.3	Snížení tržeb operátorů	26
5.4	Zdražení ostatních služeb.....	27
5.5	Nutnost regulace trhu	28
6	Zrušení roamingových poplatků	31
7	Dopady regulace na telekomunikační trh v ČR.....	33
7.1	Mobilní operátoři	33
7.2	Spotřebitelé	41
7.3	Hodnocení dopadů	44
8	Porovnání České republiky se zemí nepodléhající restrikci	45
8.1	Analýza Švýcarského telekomunikačního trhu v oblasti roamingu.....	45
8.2	Zhodnocení	52

9	Budoucnost telekomunikačního trhu	54
10	Závěr	56
11	Zdroje.....	60
12	Seznam tabulek	65
13	Seznam grafů	65
14	Seznam obrázků.....	66
15	Přílohy.....	67

1 Úvod

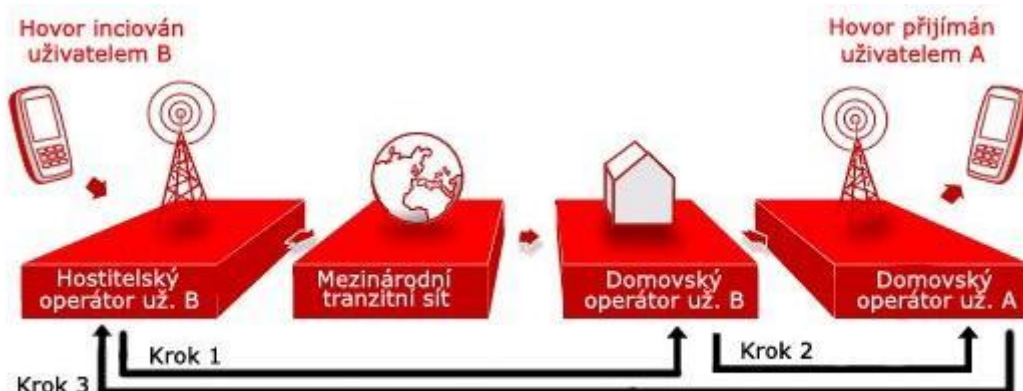
Slovo roaming, v doslovném českém překladu, znamená toulání a potulování. Roaming je definovaný z telekomunikačního hlediska jako schopnost pro mobilní zákazníky automaticky volat a přijímat hovory, odesílat a přijímat data nebo mít přístup k ostatním službám na cestách mimo zeměpisnou oblast pokrytí domácí sítě, a to prostřednictvím využití navštívené sítě (MOBILE WORLD LIVE, 2014). Aby mohl telefonní služby využívat, použije spotřebitel síť zahraničního mobilního operátora, s nímž má jeho domácí mobilní operátor za tímto účelem sepsanu roamingovou smlouvu. V rámci hovorů se nejčastěji rozlišuje roaming na příchozí a odchozí. Při odchozím roamingu zákazník uskutečňuje hovor ze svého čísla, momentálně se nacházejícím v síti cizího operátora na číslo “domácí” v síti domácího operátora. Takovýto hovor je plně hrazen zákazníkem, který se nachází v zahraničí, dle poplatků a ceny roamingového volání, které je vyšší než tuzemské hovory z důvodu účtování mezinárodních spojovacích poplatků. (HENRY-LABORDERE, 2009, str. 29)

Následující obrázek popisuje konkrétní průběh hovoru, kdy uživatel B telefonuje ze zahraničí domů. Jelikož se uživatel B pohybuje na území spravovaném cizím operátorem, je jím telefonní hovor řízen. Po zadání telefonního čísla hostitelský operátor uživatele B skrze GMSC¹ směruje hovor přes mezinárodní tranzitní síť až do domovské sítě volajícího. Domovský operátor B kontaktuje operátora volaného uživatele, jenž se postará o ustanovení hovoru mezi volajícím B v zahraničí a volaným uživatelem A. (GSMA, 2014).

---

¹ GMSC je zvláštní druh mobilní ústředny, který se používá ke směrování hovorů mimo domácí mobilní síť. Kdykoliv volání na mobilního účastníka pochází z oblastí mimo domácí mobilní síť, nebo účastník chce volat na někoho mimo domácí mobilní síť, je hovor směrován přes GMSC.

Obrázek č. 1: Uživatel B volá ze zahraničí domů

Zdroj: GSMA, 2007

Druhým nejčastějším roamingem je příchozí roaming. Zákazník, který se nachází v zahraničí, přijme hovor z domácí sítě. V tomto případě iniciátor hovoru z domácí sítě platí telekomunikační poplatky pouze po “hranice státu”, tudíž dle běžného telefonního tarifu. Příjemce hovoru v zahraničí hradí mezinárodní spojovací poplatky od “hranice”, tudíž platí za příjem hovoru dle roamingového tarifu. Tento typ roamingu popisuje následující obrázek, na kterém uživatel A telefonuje do zahraničí.

Uživatel A telefonuje uživateli B, který se momentálně nenachází v síti svého domovského operátora. Po vytočení telefonního čísla volaného uživatele B mobilní operátor volajícího kontaktuje domovského operátora uživatele B, ten automaticky směruje hovor skrze mezinárodní tranzitní síť, až do sítě současného mobilního operátora uživatele B. Hostitel'ský operátor uživatele B následně zajistí propojení volaného a volajícího uživatele. (GSMA, 2014)

Obrázek č. 2: Uživatel A telefonuje uživateli B do cizí sítě

Zdroj: GSMA, 2007

Posílání textových zpráv a multimediálních zpráv je další službou v rámci roamingu. Účastník komunikace, nacházející či se v síti cizího operátora, platí opět vyšší cenu z důvodu mezinárodních spojovacích poplatků, než kdyby se nacházel v síti domácího operátora. Poslední službou v rámci roaming je připojení k datové síti. Datový roaming se aktivuje stažením nebo nahráním jakéhokoli obsahu internetové sítě (například e-mailů nebo přístupu webových stránek). Účtování datového roaming je závislé na objemu stažených dat v kilobajtech (KB) nebo megabajtech (MB). Připojení k celosvětové síti Internet formou Wi-Fi je zdarma a do datového roaming se nezapočítává. (ABOUT TECHNOLOGY, 2014)

Informace o začátku příchozího/odchozího hovoru, celkové délce hovoru, o množství přenesených dat apod. se zaznamenávají do speciálního souboru zvaného TAP². Tento soubor je pravidelně aktualizován a zasílán domovskému operátorovi společně s ceníkem za služby, jenž si daný operátor účtuje, ke skutečné ceně si domovský operátor přičítá i poplatek za zprostředkování. (INTERNATIONAL ROAMING EXPLAINED, 2014)

Výše uvedené jsou nejčastější formy roamingových služeb. Další formou volání mezi cizím a domácím operátorem je uskutečňování komunikace z domácí sítě na telefon se zahraničním číslem. Provozovatelem SIM karty je zahraniční operátor. V tomto případě je komunikace také zpoplatněna jinými sazbami, nežli volání na sim kartu vydanou a provozovanou stejným "domácím" operátorem.

² Transferred Account Procedure – účet pro zaznamenávání mobilních mezinárodních transferů

Roamingové služby z principu jejich fungování přinášejí mobilnímu operátorovi vyšší náklady na provoz spojení, než volání v domácí síti. Náklady na roamingové volání se skládají z více položek:

- síťové náklady partnerského operátora
- poplatky za mezinárodní spojovací služby
- náklady ukončení hovoru
- síťové náklady domácího operátora

Na stejném principu funguje i účtování nákladů na zprostředkování roamingových textových zpráv a multimediálních zpráv. K nákladům domácího operátora se připočítávají i poplatky zahraničních operátorů za mezinárodní spojení. Při datovém spojení v zahraničí nevznikají náklady domácímu provozovateli zákazníkovi sítě. Data se stahují přes operátora zahraniční sítě, který pak náklady přeúčtuje domácímu operátorovi. Náklady na provozování zahraničního roamingu, ať z hlediska odchozího nebo příchozího volání, posílání textových nebo multimediálních zpráv a stahování dat, jsou technicky náročnější, což je spojeno s vyššími náklady za zprostředkování a v konečném důsledku se to odráží na ceně služby pro konečného zákazníka. (WALDEN, 2012, str. 31)

I přes vysoké náklady přináší služba mezinárodního roamingu možnost komunikace prakticky z jakéhokoli místa na světě. Díky globální síti není problém zavolat, poslat SMS nebo připojit se ke globální internetové síti z většiny zemí světa.

2 Cíl a metodika

Oblast problematiky regulace roamingu Evropskou unií má mnohá úskalí i přínosy. Tato práce si klade za cíl určit reálné dopady přijetí Nařízení Evropské Rady a Parlamentu v oblasti roamingu na telekomunikační trh České republiky. Určit nejen aktuální dopady ale i budoucí vývoj regulační činnosti Evropské unie. Provést analýzu a srovnání Českého telekomunikačního trhu s odpovídajícím středoevropským trhem, který nepodléhá restrikcím, jakožto demonstraci teoretického scénáře nevstoupení do Evropské unie. Predikovat budoucí vývoj telekomunikačního trhu České republiky v souvislosti s pokračující regulací a vývojem informačních technologií.

Úvodní část práce je zformulována metodou literární rešerše a popisné analýzy pojmu roaming, vývoje regulačních legislativních opatření Evropské unie a specifík telekomunikačního trhu České republiky. Na základě rešerše aktuálních rozhodnutí Evropského parlamentu zmiňuje budoucí vývoj problematiky úplného zrušení roamingových poplatků. Syntézou názorů odpůrců i příznivců regulace uvádí vybrané argumenty regulace, jimiž jsou nepřiměřeně vysoké ceny, transparentnost, snížení tržeb operátorů, zdražení ostatních služeb a nutnost regulace trhu. Na základě diskuse zmíněných názorů uvádí možné pozitivní i negativní dopady na trh roamingových služeb. Analýzou dostupných dat z výročních zpráv mobilních operátorů, Českého statistického úřadu, Českého telekomunikačního úřadu a odborných článků uvádí reálné dopady na poskytovatele roamingových služeb i na spotřebitele využívající mezinárodní komunikaci. Dále metodou komparace dvou států provádí analýzu České republiky a Švýcarska z pohledu cen roamingových služeb, vývoje objemu mezinárodního volání, SMS zpráv a datových přenosů. Na základě dat ze správ švýcarského Spolkového úřadu pro komunikace kvantifikuje rozdíly mezi státem podléhajícím regulaci Evropské unie a zemí bez regulačních zásahů. V závěru práce odvozuje syntézou zjištěných dat, odborných článků a publikace RNDr. Bohumila Štědroně CSc. a Mgr. Vladimíra Kocoura - Technologické prognózy a telekomunikace, budoucí vývoj telekomunikačního trhu se zaměřením na roamingový trh České republiky.

3 Vývoj přijetí regulačních opatření

Vývoj regulací roamingových cen není problém poslední doby, ale jedná se o dlouhodobý proces. Jak uvádí Alice Selby (SHELBY, 2009), ve svém článku, s prvními neúspěšnými pokusy o regulaci roamingu přišla Evropská komise již v roce 1999 a následně 2003.

Odvětví telekomunikací se rychle rozšířilo, zčásti též díky opatřením na evropské úrovni na podporu investic. Všechny směrnice přijaté v roce 2002 a jejich přijaté úpravy zejména, umožnily vznik regulačního rámce pro elektronické komunikační služby. Problém přemrštěných poplatků za mezinárodní roaming však tehdy nebyl vyřešen. Dotýkal se všech občanů, kteří cestují do zahraničí v rámci EU (služebně i soukromě). Tyto nadměrné maloobchodní ceny byly výsledkem jak vysokých velkoobchodních poplatků účtovaných operátorem hostitelské zahraniční sítě, tak v mnoha případech vysokých maloobchodních přírůžek účtovaných operátorem domovské sítě zákazníka. (EUROPA.EU, 2009) Nařízení o roamingu má za cíl výše popsané problémy vyřešit.

Evropská komise ve snaze zajistit řádné fungování vnitřního trhu podporovala významné snížení cen, které platí spotřebitelé za mezinárodní roamingová volání, SMS a datové roamingové služby. Struktura trhu a přeshraniční povaha těchto služeb vnitrostátním regulačním orgánům znemožňovala řešení problému vysokých poplatků a nemohlo ani docházet k samoregulaci odvětví způsobem, který by byl prospěšný pro spotřebitele. (EVROPSKÝ PARLAMENT, 2007)

Po dvoufázové veřejné konzultaci o mezinárodním roamingu se Evropská komise rozhodla pro „koncept evropského domácího trhu“. Když účastník prostřednictvím mobilního telefonu uskutečňuje hovor nebo posílá SMS, musí se na něj vztahovat podobné podmínky jako v domovské zemi, bez ohledu na to, kde se v EU nachází. (EUROPA.EU, 2009)

To znamenalo použít v celém Společenství stejná preventivní omezení poplatků v používání mobilních telefonů v jiném členském státě, a to zavedením nejvyšších cen za minutu, které si operátoři mohou navzájem účtovat, se stanovením omezení na maloobchodní ceny na tomto základě.

Cenový strop se uplatňuje prostřednictvím eurotarifu, jímž se stanoví omezení sazeb účtovaných mobilními operátory za odchozí či příchozí hovory v jiném členském státě.

Operátoři se tak pohybují v jediném soudržném předpisovém rámci, který vychází z objektivních kritérií. Hlavním cílem je, aby se maloobchodní poplatky přiblížily nákladům spojeným s poskytováním dané služby, ale přitom aby byla operátorům ponechána volnost soutěžit odlišením svých služeb. Když se spotřebitelé rozhodnou pro eurotarif, nemusejí uzavírat účastnickou smlouvu; k tomuto tarifu se nevážou žádné další pevné poplatky a lze je zkombinovat s libovolným jiným tarifem maloobchodního odběratele. (EUROPA.EU, 2009)

Každý poskytovatel automaticky, bezplatně a bez zbytečného odkladu (pomocí automatické služby) zašle zákazníkovi, který vstoupí do jiného členského státu, personalizované informace o poplatcích za roaming. Personalizované informace o cenách obsahují nejvyšší ceny za odchozí a příchozí volání, odeslání SMS a mobilní přístup k internetu během pobytu v jiném členském státě. Poskytovatelé musejí zajistit, že zákazníci budou informováni o cenách platných za používání roamingových datových služeb tak, aby si mohli lépe určit jejich využití. (EU, SMĚRNICE, 2002)

Od 1. března 2010 tak mají spotřebitelé možnost si u svého provozovatele nastavit limit pro odpojení roamingových datových služeb. Jakmile poplatky dosáhnou stanovenou mez, provozovatel odpojí datové roamingové služby, pokud zákazník nepožaduje pokračování těchto služeb. Od 1. července 2010 se automaticky uplatnil limit pro odpojení ve výši 50 EUR všem zákazníkům, kteří si u svého provozovatele nenastavili určitou hranici.

Vnitrostátní regulační orgány, které zasedají ve skupině evropských regulačních orgánů, ve spolupráci s Komisí zodpovídají za prosazování příslušných ustanovení a za sledování vývoje velkoobchodních a maloobchodních cen. Členské státy pak samy určí systém sankcí, které se použijí v případě porušení tohoto nařízení.

3.1 Historie regulace roamingu

Dovršení snah a konečné přijetí regulačních opatření v oblasti mezinárodního roamingu probíhalo dle Monitoringu evropské legislativy v letech 2006 a 2007, příloha č. 1.

3.1.1 Nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 717/2007

Ke konečnému přijetí nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 717/2007 došlo dne 27. června 2007 s platností od 30. června 2007. Ve třetím článku tohoto nařízení jsou regulovány velkoobchodní ceny roamingového volání takto. Průměrná velkoobchodní cena, kterou smí operátor navštívené sítě účtovat operátorovi domovské sítě roamingového zákazníka za zprostředkování regulovaného roamingového volání, které má původ v této navštívené síti, nesmí překročit 0,30 EUR za minutu. Tato cena platí pro jakoukoli dvojici operátorů a vypočítává se za dvanáctiměsíční období, popřípadě za kratší období, které zbývá do pozbytí platnosti tohoto nařízení. Maximální průměrná velkoobchodní cena se snižuje dne 30. srpna 2008 na 0,28 EUR a dne 30. srpna 2009 na 0,26 EUR.

Protože by, dle argumentů Komise, regulace pouze velkoobchodních cen nezaručila snížení ceny pro koncového zákazníka, je koncová maloobchodní cena upravena čtvrtým článkem. Maloobchodní cena v rámci eurotarifu³ (bez DPH), kterou smí domovský poskytovatel účtovat svému roamingovému zákazníkovi za zprostředkování regulovaného roamingového volání, se může u roamingových volání lišit, avšak nesmí překročit 0,49 EUR za minutu za uskutečněná volání a 0,24 EUR za minutu za přijatá volání. Dne 30. srpna 2008 se cenový strop sníží na 0,46 EUR za uskutečněná volání a 0,22 EUR za přijatá volání a dne 30. srpna 2009 se dále sníží na 0,43 EUR za uskutečněná volání a 0,19 EUR za přijatá volání.

Tyto regulované ceny se vztahovaly pouze na eurotarif. Pokud by tedy zákazník používal jiný tarif pro roaming, pak operátor smí stanovit ceny i nad tyto stropy. Další povinností operátorů, je informovat zákazníka o tom, že začal využívat roaming a o cenách, které se na něj vztahují. Nařízení č. 717/2007 bylo původně naplánována do roku 2010, ale po přezkoumání situace na trhu došlo k jejímu prodloužení. (EU, NAŘÍZENÍ, 2007)

---

³ "eurotarifem" se rozumí jakýkoli tarif, který nepřesahuje maximální ceny uvedené v článku 4, který může domovský poskytovatel v souladu s uvedeným článkem účtovat za poskytování regulovaných roamingových volání

3.1.2 Nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 544/2009

Další trvání zajistilo nařízení č. 544/2009 ze dne 18. června 2009. Jeho obsahem bylo prodloužení zásahů do 30. června 2012, další snižování cen a i další významné zásahy. Tou nejzásadnější se stala přímá regulace velkoobchodních i maloobchodních cen odchozích a příchozích roamingových SMS zpráv dále úprava nastavení cenového datového limitu v zahraničí a velkoobchodní cenu za tuto službu. Uživatel tedy nemohl bez upozornění od provozovatele stáhnout více dat, než odpovídá předem dohodnuté částce. Ta byla nastavena na 50 EURO bez DPH. Tím se omezilo riziko vysokého vyúčtování za nechtěné datové služby v zahraničí. (EU, NAŘÍZENÍ, 2009)

3.1.3 Nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 531/2012

V roce 2012 bylo přijato další nařízení s č. 531/2012, které prodloužilo platnost regulace roamingových cen. Regulační opatření bylo prodlouženo do roku 2022. Nejzásadnější změnou, kterou toto nařízení přineslo, je možnost odděleného prodeje maloobchodních roamingových služeb od 1. července 2014. Zákazník tak může vybírat poskytovatele roamingu bez návaznosti na vnitrostátního telefonní služby. Výběr nejzajímavější dostupné cenové nabídky bez složité administrativy by měl přinést větší konkurenceschopnost na poli telekomunikací. Nařízením č. 531/2012 pokračuje regulace u všech již zmíněných služeb a navíc přibyla regulace maloobchodních cen dat v roamingu. (EU, NAŘÍZENÍ, 2012)

3.1.4 Návrh nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 309/2013

Tento návrh z roku 2013 zásadně neplánuje upravovat platné nařízení 513/12. Zabývá se spíše pravidly komunikace mezi zákazníkem a operátorem, ale konkrétní změnu cenových limitů nepředstavuje. Ukládá poskytovateli elektronických komunikací pro veřejnost zajistit, aby v případě, že spotřeba služby dosáhne 80 % finančního stanoveného limitu, koncovému uživateli zaslat příslušné upozornění.

Ukládá poskytovateli roamingu povinnost nejpozději od 1. července 2014 zpřístupnit a aktivně nabízet alespoň jeden maloobchodní balíček s takovou možností tarifu, podle níž se sazba použitelná na domácí služby uplatní na domácí služby i na regulované

roamingové služby v rámci Unie, jako by regulované roamingové služby byly spotřebovány v domácí síti. Konečná podoba ani datum přijetí návrhu nařízení není známo. Pokud Evropská Rada a Parlament neschválí nové nařízení platí současná legislativa z roku 2012 do roku 2022. (EU, NÁVRH, 2013)

Tabulka č. 1: Regulované maloobchodní ceny roamingových služeb

Nařízení Evropské Rady a Parlamentu	Účinnost nařízení	Odchozí hovor (eur/min)	Příchozí hovor (eur/min)	SMS (eur)	Data (eur/KB)
č. 717/2007	30.7.2007	0,49	0,24	-	-
	30.8.2008	0,46	0,22	-	-
	30.8.2009	0,43	0,19	-	-
č. 544/2009	1.7.2009	0,43	0,19	0.11	max. limit 50 eur
	1.7.2010	0,39	0,15		
	1.7.2011	0,35	0,11		
č. 531/2012	1.7.2012	0,29	0,08	0,09	0,7
	1.7.2013	0,24	0,07	0,08	0,45
	1.7.2014	0,19	0,05	0,06	0,2

Zdroj: EU, NAŘÍZENÍ, 2007/2009/2012 vlastní úprava

Tabulka č. 2: Regulované velkoobchodní ceny roamingových služeb

Nařízení Evropské Rady a Parlamentu	Účinnost nařízení	Odchozí hovor (eur/min)	SMS (eur)	Data (eur/KB)
č. 717/2007	30.7.2007	0,3	-	-
	30.8.2008	0,28	-	-
	30.8.2009	0,26	-	-
č. 544/2009	1.7.2009	0,26	0,04	-
	1.7.2010	0,22		-
	1.7.2011	0,18		-
č. 531/2012	1.7.2012	0,14	0,03	0,25
	1.7.2013	0,1	0,02	0,15
	1.7.2014	0,05	0,02	0,05

Zdroj: EU, NAŘÍZENÍ, 2007/2009/2012 vlastní úprava

Jak je vidět z tabulky č. 1 a 2, ceny roamingových služeb, stanovené výše zmíněnými návrhy Evropské Rady a Parlamentu se neustále snižují.

4 Trh mobilních operátorů v ČR

Pro správné pochopení problematiky trhu mobilních operátorů je důležité seznámit se s jeho specifiky. V rámci evropské unie není trh jednotný, ale dělí se na 27 dílčích trhů dle geografické příslušnosti zákazníka. Každý jednotlivý trh má své individuální náležitosti. Tato kapitola představuje konkrétní rozdělení českého telekomunikačního trhu a specifika mobilních operátorů zprostředkovávajících služby na území České republiky a také porovnání telekomunikačního trhu s ostatními zeměmi v EU.

Při mezinárodním srovnání je možné použít 2 hlediska. Prvním hlediskem je tzv. „absolutní“ počet aktivních SIM karet v dané zemi. Česká republika v tomto případě nevychází, vzhledem k malému počtu obyvatel, nejlépe.

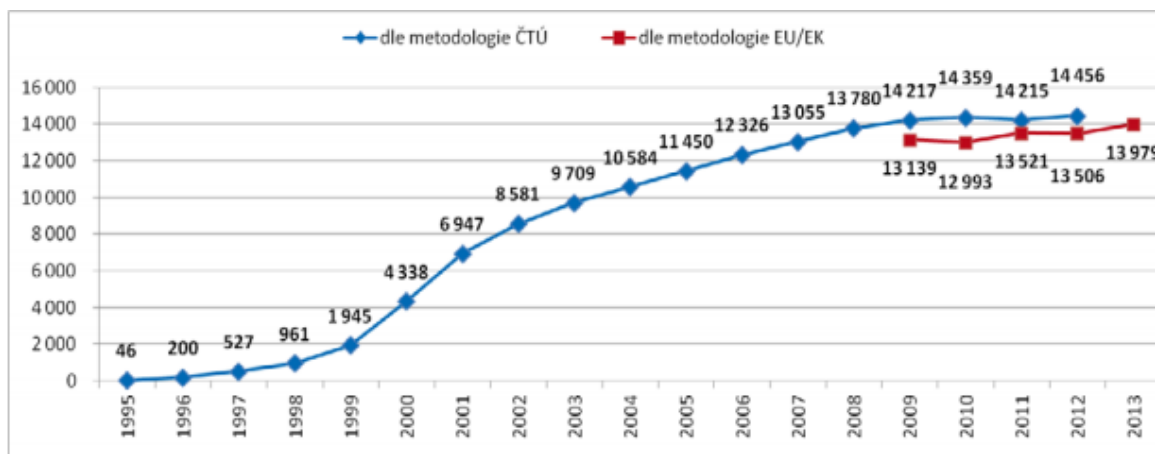
Druhé hledisko, počet aktivních SIM karet na 100 obyvatel dané země je pro Čechy mnohem příznivější. Zde se již řadíme k zemím s nejvyšším rozšířením mobilního připojení na světě. Pro srovnání, Česká republika překročila hranici 100 SIM na 100 obyvatel již někdy okolo roku 2004, zatímco státy jako USA (98/100 obyv.) nebo Čína (81/100 obyv.) se k této hranici teprve blíží. (CSU, 2014) V rámci evropských zemí se pohybujeme uprostřed žebříčku, viz příloha č. 2.

Pro představu, v roce 2012 připadlo 86 SIM karet na 100 obyvatel světa. Počty uživatelů však stále stoupají. V průběhu roku 2013 je zaznamenáno 6,8 miliard uživatelů mobilů na světě, s průměrným počtem 96 SIM karet na 100 obyvatel světa. Zatímco nárůst ve vyspělých zemích se začíná díky nasycení trhu zpomalovat, rozvojové země zaznamenaly od roku 2005 nárůst z 53 % na 78 % (2011). (CSU, 2014)

Postupné rozšiřování mobilních telefonů začalo v České republice od roku 1995. Zatímco na začátku tohoto období bylo v provozu pouze 46 tisíc SIM karet, o tři roky později již byla překonána hranice jednoho milionu. Od roku 1999 pak počty SIM karet stoupaly tak strmě, že v roce 2013 bylo zaznamenáno již téměř 14,5 milionů aktivních SIM karet (dle metodiky ČTÚ) jak znázorňuje graf č. 1. (CSU, 2014) V počátcích nástupu mobilních sítí, kdy málokdo vlastnil mobilní telefon, odpovídal počet aktivních SIM karet počtu zákazníků, resp. uživatelů mobilních telefonů. Dnes však již tento předpoklad neplatí. Jeden uživatel může používat více SIM karet najednou (např. v mobilu nebo datové kartě). Do celkového počtu aktivních SIM karet se také započítávají SIM karty zabudované do různých inteligentních zařízení, od zařízení pro sledování polohy vozidel až po různé

alarmy a zabezpečovací systémy. Využívání mobilních telefonů strmě stoupá, naproti tomu obliba pevných linek u zákazníků stále klesá. Aktivních pevných linek je méně než 1,5 milionu, proto se tomuto odvětví telekomunikace v této práci nevěnuje žádný prostor. (CSU, 2014)

Graf č. 1: Aktivní SIM karty podle operátorů

Zdroj: CSU, 2014

4.1 Rozdělení trhu

Na českém trhu se vyskytují tři hlavní mobilní operátoři. Tzv. největší hráči, ovlivňující většinu trhu se považují T-Mobile, Telefonica O2 a Vodafone. Tito tři operátoři si již dlouhodobě udržují dominantní postavení, ale jejich vzájemné konkurenční pozice se mění. Hlavní leadři tedy ovládají více než 96 % trhu s mobilní telekomunikací v České republice. Zbývající část provozují tzv. virtuální operátoři. Za virtuálního operátora se označuje poskytovatel mobilních telekomunikačních služeb, který nemá přidělenou licenci pro využívání rádiového spektra nebo nevlastní bezdrátovou síťovou infrastrukturu, nad nimiž MVNO⁴ poskytuje služby svým zákazníkům a jen nakupuje služby od některého z klasických mobilních operátorů za velkoobchodní ceny. První z těchto virtuálních operátorů vstoupil na trh na přelomu roku 2012 a 2013 BLESKMobil, následován mnoha dalšími. Ale dohromady provozují méně než 700 tisíc aktivních čísel a většina

⁴ Mobilní operátor - MVNO, z anglického Mobile Virtual Network Operator.

z nich ani nenabízí svým zákazníkům možnost roamingových služeb. Z tohoto důvodu se tato práce virtuálním operátorům blíže nevěnuje.

V roce 2000 dominoval trhu Eurotel, který později změnil název na Telefonica O2 (na trhu od roku 1991) a T-Mobile (na trhu od roku 1996). Ačkoliv T-Mobile vstoupil na trh později, jeho vliv sílil a v roce 2006 poprvé, počtem aktivních SIM karet, O2 předčil. Třetí v pořadí, Vodafone, vstoupil na trh až v roce 2000, ovšem během posledních 12 let se vypracoval až na plnohodnotného konkurenta. Jak je vidět z následujícího grafu T-Mobile spravuje asi 5,5 milionů aktivních sim karet, Telefonica O2 více než 5 milionů a Vodafone 3,3 milionu. (ČSÚ, 2014)

Trh mobilní komunikace v ČR je z hlediska počtu síťových operátorů strukturován obdobně jako v EU. V polovině zemí EU působí na trhu 4 mobilní operátoři, kteří mají k dispozici příslušné spektrum a provozují mobilní síť. V necelé třetině zemí působí na trhu 3 operátoři a ve zbývajících zemích nalezneme 5–6 mobilních operátorů (z toho ve dvou 9 operátorů). Je tedy platné tvrzení, že v ČR funguje přirozený oligopol 3 mobilních operátorů, což ovšem platí i pro všechny ostatní země EU, neboť i 4 mobilní operátoři tvoří přirozený oligopol. (ČTÚ, 2012)

V oligopolní konkurenci je malý počet firem v odvětví, s významným podílem na trhu a poměrně vysoký stupeň vzájemné závislosti jejich rozhodování. Mobilní operátoři musí počítat kromě poptávky i s reakcí konkurenta na svou volbu a očekávanou reakci konkurenta včlenit do své nabídkové strategie. Pro oligopolní konkurenci jsou charakteristické i značné překážky vstupu na trh, dají se rozdělit na technické, administrativní a ekonomické. Technické překážky spočívají v omezeném kmitočtovém pásmu schváleném ČTÚ k těmto účelům. V současné době je nejvíce kmitočtů rozděleno mezi tři hlavní mobilní operátory, T-Mobile, Telefonicu O2 a Vodafone. Administrativní překážkou vstupu na trh je udělování licencí ČTÚ, které zajišťuje kvalitu a stabilitu poskytovaných služeb. Mezi ekonomické překážky lze zahrnout vysoké ceny licencí a vysoké vstupné náklady na vybudování sítě.

V odvětví mobilních operátorů existuje extrémně vysoká rivalita mezi konkurenty, hlavně díky snadno dostupným substitutům (mobilní telefony, služby), vysoké náročnosti na technologie nárokům na časté inovace nutné nadprůměrné schopnosti řízení managementu společnosti. (ŠTĚDRŇ, Bohumír a Vladimír KOCOUR, 2009) Rizikový

potenciál odvětví je výsledkem interakcí základních sil (konkurence, dodavatelé, zákazníci substituty), konkurenční tlaky a rivalitu na trhu popisuje Porterův model viz. Tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Analýza konkurence- Porterův model

Faktor	Hodnocení na stupnici mezi extrémními protiklady					
bariéry vstupu do odvětví	žádné			x		vstup téměř nemožný
rivalita mezi konkurenty	extrémně vysoká	x				téměř žádná
dostupnost substitutů	mnoho substitutů		x			žádné substituty
závislost na vstupech	vysoká		x			téměř žádná
vyjednávací pozice odběratelů	diktují podmínky			x		podřizují se podmínkám
technická náročnost	hi-tech	x				nízká úroveň technologie
míra inovací	vysoká	x				téměř žádná
úroveň manažerů	vysoká		x			nízká

Zdroj: ŠTĚDRŇ, Bohumír a Vladimír KOCOUR, 2009

Co se týká regulace cen, jednotliví operátoři si mohou nastavit ceny dle svého uvážení s výjimkou cen roamingových služeb. Jelikož by změna cenové strategie jednoho hráče mohla vyústit v cenovou válku, která by v konečném důsledku nepřinesla prospěch žádnému z členů oligopolu, uchylují se spíše k necenové konkurenci. Ve skutečnosti se ale jejich ceny příliš neliší. (BĚLOHLÁVEK, 2011)

4.2 Roamingové tarify českých operátorů

Mobilní operátoři na českém telekomunikačním trhu nabízejí k 31.03.2015 roamingové tarify dle tabulky č. 4. Zákazník má na výběr z velké škály nabídek. Srovnání konkrétních tarifů je složité, tarify se mohou lišit dle různých specifik. Záleží na preferencích konkrétního zákazníka, zda využívá hovory, textové zprávy nebo připojení k síti. Velmi výrazně se může na koncovou cenu hovoru podepsat způsob účtování hovorů, zda je účtován po minutách, po vteřinách či kombinací. Často je také klíčová cílová destinace. Pro objasnění se nyní podíváme na jednotlivé tarify konkrétněji.

Tabulka č. 4: Roamingové tarify českých operátorů k 31.03.2015

T-Mobile	Telefonica O2	Vodafone
T-Mobile roaming	Volání bez hranic	World Roaming
	O2 Eurotarif	Roaming na den

Zdroj: O2, VODAFONE, T-MOBILE, 2015, vlastní úprava

4.2.1 T-Mobile

Společnost T-Mobile nabízí svým zákazníkům momentálně pouze jeden roamingový tarif, tabulka č. 5. Tento tarif je rozdělen dle zón, kde se volající účastník nachází. První zóna zahrnuje Evropskou unii, Norsko, Lichtenštejnsko, Island, Andorru. Právě v této zóně je aplikována regulace v rámci eurotarifu. Ostatní zóny se týkají ostatních zemí Evropy a vybraných zahraničních zemí zahrnujících USA, Kanadu, Rusko, Čínu, Izrael, Egypt, Palestinu a Hongkong.

Zbývající 3 zóna zahrnuje zbytek světa. Příchozí hovory v 1. zóně jsou účtovány po vteřinách (1+1), u odchozích hovorů prvních 30 vteřin, poté po vteřinách (30+1).

V 2. a 3. zóně jsou příchozí i odchozí hovory účtovány po minutách (60+60). Nenabízí zákazníkům možnost výběru jiného tržního tarifu, který by neobsahoval regulaci eurotarifu, ale byl by pro zákazníka zajímavý nějakou relevantní přidanou hodnotou. (T-MOBILE, 2015)

Tabulka č. 5: T-Mobile roaming

Zóna	Odchozí hovory	Příchozí hovory	SMS	MMS
Zóna 1	6,29 Kč	1,66 Kč	1,98 Kč	6,63 Kč
Zóna 2	35 Kč	18 Kč	9,60 Kč	16,60 Kč
Zóna 3	69 Kč	49 Kč	14,60 Kč	21,60 Kč

Zdroj: T-MOBILE, 2015, vlastní úprava⁵

⁵ Hovory jsou účtovány v Kč/min, SMS a MMS v Kč/kus

4.2.2 Telefonica O2

Provozovatel mobilní sítě Telefonica O2 poskytuje zákazníkům výběr ze dvou variant roamingu. První je nazván stejně jako regulovaný Eurotarif, který je v něm zahrnut, O2 Eurotarif. Opět je rozdělen do 3 zón. 1. zóna obsahuje pouze Evropskou unii a zámořská území k ní náležející, včetně Norska Lichtenštejnska a Islandu. Druhá zóna obsahuje zbytek Evropy a v poslední části je zahrnut zbytek světa. Účtování hovorů je zde stejné jako z roamingového tarifu společnosti T-Mobile. (O2, 2015)

Tabulka č. 6: O2 Eurotarif

Zóna	Odchozí hovor	Příchozí hovor	SMS	MMS
EU	6,30 Kč/min	1,65 Kč/min	1,95 Kč	6,60 Kč
Zbytek Evropy	42,35 Kč/min	24,20 Kč/min	12,10 Kč	9,60 Kč
Svět	66,55 Kč/min	54,45 Kč/min	12,10 Kč	9,60 Kč

Zdroj: O2, 2015, vlastní úprava

Druhým tarifem, který Telefonica O2 nabízí je Volání bez hranic. Tento tarif se neřídí regulací ze strany Evropské Unie, pro splnění podmínek stačí operátorovi jeden tarif na bázi eurotarifu, ale je tržním tarifem, který si zákazníci mohou dobrovolně zvolit. Cena za jakékoli spojení je 3,90 Kč, ale při komunikaci z druhé a třetí zóny se připočítává k této ceně spojovací poplatek⁶. Dělení zón je shodné s dělením u předchozího tarifu této společnosti. Účtována je každá započatá minuta. (O2, 2015) V tomto tarifu jsou v rámci EU dražší příchozí hovory a textové zprávy, ale velmi výhodné odchozí volání oproti O2 Eurotarifu. Velmi výhodný se ukazuje při hovorech delších než 2 minuty z 2. a 3. zóny. Zákazník se může volit, který z tarifů je výhodnější podle aktuální preference.

Tabulka č. 7: Volání bez hranic

Zóna	Spoj. poplatek	Odchozí hovory	Příchozí hovory	SMS
EU	0 Kč	3,90 Kč/min	3,90 Kč/min	3,90 Kč
Zbytek Evropy	50 Kč	3,90 Kč/min	3,90 Kč/min	3,90 Kč
Svět	80 Kč	3,90 Kč/min	3,90 Kč/min	3,90 Kč

Zdroj: O2, 2015 vlastní úprava

⁶ spojovací poplatek je účtován jednorázově za každý odchozí a příchozí hovor

4.2.3 Vodafone

Třetí velký hráč na trhu nabízející roamingové služby Vodafone, nabízí dva odlišné roamingové tarify Vodafone World roaming a službu roaming na den. První nabídka World roaming splňuje podmínky regulace Evropské unie. Jeho ceny jsou obdobné jako u tarifů vycházejících z regulovaného Eurotarifu u konkurenčních operátorů.

Zajímavé je rozdělení zón. První obsahuje standardně Evropskou unii a třetí zbytek světa, ale v druhé jsou zařazeny i velmi zajímavé a exotické destinace jako Mexiko, Jamaika, Austrálie, Bahamy a jiné⁷. Účtování odchozích hovorů v zóně 1 po první provolané půlminutě po sekundách, v zóně 2 a 3 po minutách. Příchozí hovory v zóně 1 po sekundách, v zóně 2 a 3 opět po minutách. (VODAFONE, 2015)

Tabulka č. 8: Vodafone Word roaming⁸

Zóna	Odchozí hovor	Příchozí hovor	Odeslání SMS	Odeslání MMS
Zóna 1	6,30 Kč	1,66 Kč	1,99 Kč	6,63 Kč
Zóna 2	30,52 Kč	17,81 Kč	9,68 Kč	11,50 Kč
Zóna 3	61,01 Kč	35,59 Kč	14,52 Kč	11,50 Kč

Zdroj: VODAFONE, 2015, vlastní úprava

Druhou roamingovou službou, kterou Vodafone poskytuje je roaming na den. Tato varianta je spíše doplňková k hlavnímu tarifu Word roaming. Za částku 69 Kč na den může zákazník využívat volné minuty, SMS a data svého domácího tarifu v zahraničních zemích Zóny 1⁹. Příchozí hovory a SMS jsou zdarma. Je nastaven maximální denní limit na využití 100 MB dat (od začátku využívání Tarifu do 23.59 hodin téhož dne).

⁷ Albánie, Americké Panenské ostrovy, Anguilla, Antigua a Barbuda, Aruba, Austrálie, Bahamy, Barbados, Bělorusko, Bermudské ostrovy, Bosna a Hercegovina, Britské Panenské ostrovy, Curaçao, Černá Hora, Čína, Dominika, Dominikánská republika, Egypt, Faerské ostrovy, Grenada, Grónsko, Haiti, Indie, Izrael, Jamajka, Japonsko, Jihoafrická republika, Kajmanské ostrovy, Kanada, Korejská republika, Kosovo, Libanon, Makedonie, Maroko, Mexiko, Moldávie, Montserrat, Nizozemské Antily, Nový Zéland, ostrovy Turks a Caicos, Palestina, Srbsko, Svatá Lucie, Svatý Kryštof a Nevis, Svatý Vincenc a Grenadiny, Trinidad a Tobago, Tunisko, Turecko, Ukrajina, USA, Vietnam, Západní Samoa.

⁸ Hovory jsou účtovány v Kč/min, SMS a MMS v Kč/kus

Po jeho dosažení dochází ke snížení přenosové rychlosti na 20 kB/s. Po vyčerpání volných jednotek z domácího tarifu platí jednotná cena 6,55 Kč za minutu hovoru (odchozí hovory) a 1,51 Kč za SMS. Čerpat volné jednotky domácího tarifu lze pouze při volání a SMS v rámci dané země zóny 1 a ze země v zóně 1 do České republiky. Nevztahuje se na volání a SMS mezi zeměmi v zóně 1 či mimo ni.

Ceny v regulovaných tarifech u českých operátorů se liší jen minimálně, všechny odpovídají platnému nařízení Evropské Rady a Parlamentu EU k 1. 7. 2014. Dle kurzu ČNB k 1. 7. 2014¹⁰ jsou maximální ceny, které si může za roamingové služby mobilní operátor účtovat 6,25 Kč za minutu odchozího hovoru, 0,65 Kč za minutu příchozího hovoru a 0,99 Kč za odchozí textovou zprávu. Operátoři se daným maximem rozcházejí nanejvýš o 0,05 Kč. Žádný z operátorů nezvolil výrazné zvýšení poplatků v zemích mimo eurozónu, které nejsou regulovány.

4.2.4 Datový roaming

Datové připojení v zahraničí je poslední službou, která byla v rámci regulace EU postupně snižována. Od 1. 7. 2012, kdy byla poprvé regulována, se cena za využitý megabyte snížila z 0,70 eur na 0,2 eur bez DPH za využitý megabyte, což je snížení o téměř 72 %. Snížení na 0,2 eura za využitý megabyte proběhlo s platností od 1. 7. 2014 a nadále by se cena datového připojení měnit neměla až do roku 2022.

Právě používání datových služeb bylo velkým strašákem pro mnoho uživatelů, kteří se obávali vysokých poplatků za připojení v zahraničí. Nyní je maximální cena, kterou může operátor za využitý megabyte účtovat, dle přepočtu ČNB k 1. 7. 2014¹¹, částka 6,58 Kč s DPH. Jak je vidět z tabulky č. 9, se operátoři od povoleného maxima liší

---

⁹ Andorra, Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Francouzská Guayana, Gibraltar, Guadeloupe, Guernsey, Chorvatsko, Irsko, Island, Itálie, Jersey, Kypr, Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Man, Martinik, Monako, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Reunion, Rumunsko, Řecko, San Marino, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Vatikán, Velká Británie.

¹⁰ kurz eura k 1. 7. 2014 – 27,43 Kč

¹¹ kurz eura k 1.7.2014 – 27,43 Kč

nanejvýš o 0,05 Kč. V ostatních zónách, kde regulace Evropskou unií neplatí, si stále drží velmi vysoké ceny za datové připojení.

Pro případ nechtěného připojení zákazníkem, je v evropské legislativě dána maximální možná částka, kterou si může operátor účtovat a při jejímž dosažení se zablokuje přístup k datové síti. Tato hraniční hodnota je 50 Eur (1646 Kč).

Tabulka č. 9: Datové roamingy českých mobilních operátorů k 1. 7. 2014¹²

Zóna	T-Mobile	Telefonica O2	Vodafone
Zóna 1	6,63 Kč	6,60 Kč	6,63 Kč
Zóna 2	75 Kč	240 Kč	252,08 Kč
Zóna 3	360 Kč	300 Kč	302,50 Kč

Zdroj: O2, VODAFONE, T-MOBILE, 2014, vlastní úprava

Pro zákazníka je důležité informovat se, do které zóny zvoleného operátora spadá stát, který hodlají navštívit. Také účtování stažených dat je odlišné, po jednom kB, 10 kB nebo MB. Vše má význam na výslednou cenu připojení. Všichni operátoři nabízejí standardní regulovaný datový roaming, i možnost tržních datových balíčků. Při použití balíčku zákazník dostane nižší cenu za 1 MB, ale je podmíněn větším odběrem dat.

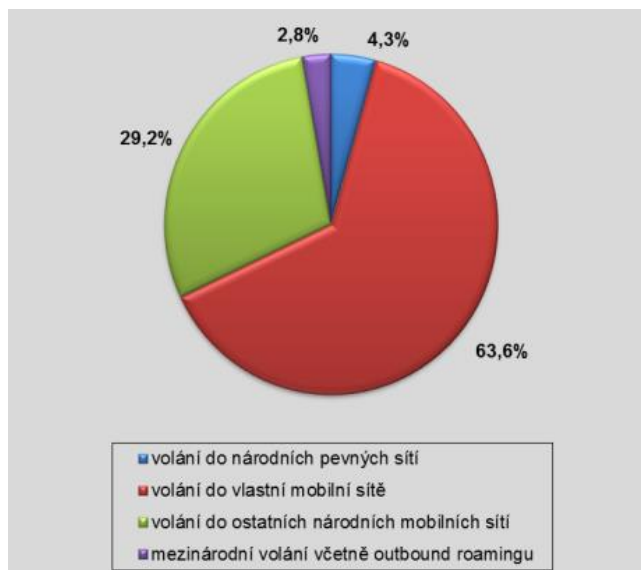
4.3 Struktura volání a tržeb za volání v mobilních sítích

Dle poslední zprávy o vývoji trhu telekomunikací, vydané v roce 2012 Českým telekomunikačním úřadem, se mezinárodní roamingové volání podílí na celkovém objemu volání 2,8 %. Největší díl náleží volání do vlastní mobilní sítě, téměř 65 %, následuje ho volání do ostatních mobilních sítí 29,2 %, část trhu zbývá i na 4,3 % komunikace v pevných linkách. Mezinárodní volání se oproti roku 2011 v roce 2012 meziročně snížilo o 2,1 % na 0,46 miliard reálných minut provolaných v rámci roamingu. Ač zabírá nejmenší část objemu trhu, přináší mobilním operátorům mezinárodní volání téměř 12 % celkových tržeb. (ČTÚ, 2012)

---

¹² cena za stažený MB

Graf č. 2: Rozdělení provozu v mobilních sítích v roce 2012 (%)

Zdroj: ČTÚ, 2012

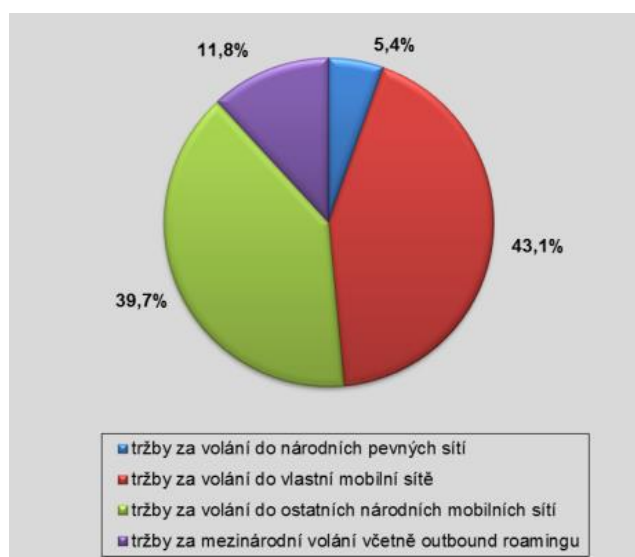
Z hlediska tržeb, které se v roce 2012 snížily o 7,1 % na hodnotu 36,89 miliard korun bez DPH, přináší největší tržby volání do mobilních sítí. Snížení celkových tržeb nejvíce ovlivnilo snížení tržeb za volání do vlastní mobilní sítě, tyto tržby poklesly v roce 2012 meziročně téměř o 14,8 % na 15,90 Kč miliard korun bez DPH. Tržby za mezinárodní volání včetně outbound¹³ roamingu naopak jako jediné z uvedeného dělení tržeb podle směrů meziročně vzrostly o 11,5 % na 4,37 miliard korun bez DPH. Z čehož vyplývá, že z malého výseku trhu plynou českým mobilním operátorům značné tržby i po regulaci Evropskou unií. Zákazníci se nebojí vysokých účtů za zahraniční volání a začínají je více využívat. Při pohledu na objem odeslaných textových zpráv mezi roky 2011 a 2012 je vidět, že nejvyšší podíl, a to ve výši 55,3 %, tvořily v roce 2012 SMS zprávy odeslané do vlastní sítě. Jejich podíl na celkovém počtu odeslaných SMS zpráv se v roce 2012 meziročně zvýšil o 2,0 procentní body.

Podíl SMS zpráv odesílaných do ostatních národních a zahraničních sítí činil 41,6 %, snížil se tedy oproti roku 2011 o 1,9 procentního bodu. Podíl prémiových SMS a outbound roamingu odchozích SMS zpráv, tvořících 11,8 % objemu na celkovém počtu odeslaných

¹³ outbound roaming – odchozí roaming

SMS zpráv zůstal oproti roku 2011 téměř konstantní. Počet mezinárodních SMS se tady výrazně nemění. (ČTÚ, 2012)

Graf č. 3: Rozdělení tržeb za provoz originovaný účastníky v mobilních sítích v roce 2012 (%)

Zdroj: ČTÚ, 2012

Porovnáním procenta tržního objemu daného druhu volání s procentním podílem tržeb na trhu mobilních účastníků vychází zajímavý výsledek. Volání v mobilních národních sítích, ať do ostatní nebo do vlastní sítě, přináší mobilním operátorům za 1 % objemu provolaných reálných minut 0,89 % tržeb z provozu. Oproti tomu mezinárodní volání, včetně příchozího roamingu, přináší z 1 % objemu provolaných reálných minut tržbu 4,21 % z provozu sítě. Mezinárodní volání přineslo mobilním operátorům v roce 2012 téměř pětkrát větší tržby z procenta objemu volání, než spojení v domácí síti. S rostoucí regulací ze strany Evropské unie se cena, kterou si provozovatelé mobilního volání mohou za mezinárodní spojení účtovat, snižuje. Je otázkou zda snížení cen mezinárodního volání nebude mít negativní dopad na ceny vnitrostátního volání, aby operátoři vyvážili ušlé tržby z mezinárodního volání. Otázce dopadu regulace cen roamingu na trh mobilních operátorů v České republice, a možnému budoucímu vývoji situace, se věnuje další část této práce.

5 Argumenty regulace

Aby bylo možno odvodit objektivní závěry je potřeba se seznámit s jednotlivými argumenty jak zastánců, tak odpůrců regulace roamingových služeb. Každý z těchto subjektů předpokládá odlišné dopady a uvádí rozdílné argumenty, jak pro vývoj dopadů na sebe sama, tak na celý telekomunikační trh. Určení předpokladů a argumentů je nezbytné pro následné hodnocení reálných dopadů regulace.

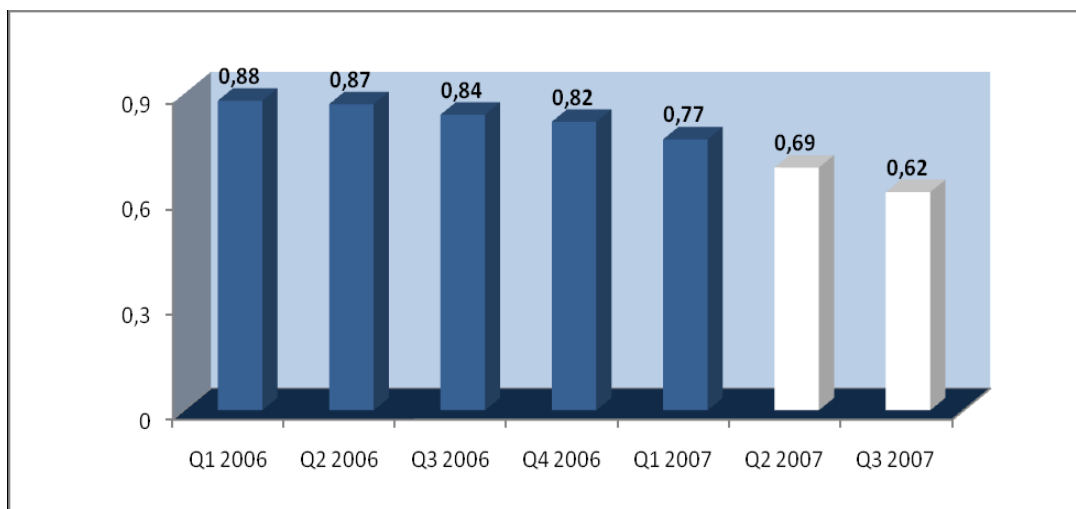
5.1 Nepřiměřeně vysoké ceny

Nejvýznamnějším motivem EU pro regulaci telekomunikačního trhu je snaha o snížení dlouhodobě přemrštěných cen za roamingové služby. Je otázkou co znamená přemrštěná cena. Výše ceny, jakou budou ochotni akceptovat, a bude probíhat směna k oboustranné spokojenosti, určují poptávající, nabízející a neviditelná ruka trhu. Dle Evropské komise nebyl poměr nákladů k cenám služeb takový, jaký by odpovídal trhu s rozvinutou hospodářskou soutěží. Ani odborná veřejnost nepovažuje výši cen za opodstatněnou: *„Náklady na službu nepovažují za zásadně vyšší než na volání doma a rozhodně ne v takové míře, aby byly zákazníci nuceny platit mnohonásobně vyšší ceny.“* (MALÝ, 2014) Průměrná maloobchodní cena za roamingové volání činila v roce 2006 1,15 EUR za minutu, což bylo více než pětkrát vyšší než reálné velkoobchodní náklady na poskytnutí služby. A o 50 % více než průměrná cena účtovaná mezi operátory. Operátoři si za roamingové volání účtovali téměř čtyřikrát více než za tuzemské volání. Novinář a investor Jiří Havelka považuje chování operátorů za nemorální a přežitě: *„Nemorálnost vysokých přeshraničních volání spočívá v tom, že to je jednak historický relikv z dob „studené války“, kdy telecomy byly státními firmami, propojení do zahraničí bylo technicky obtížné a skutečně nákladné, jednak je to zneužití situace – lidé (typicky obchodní cestující) prostě i v zahraničí musí volat, musí „fungovat“ podobně jako doma, bez ohledu, kolik to stojí.“* (HAVELKA, 2014)

Ceny volání byly před regulací několikanásobně vyšší, ale v dlouhodobém horizontu docházelo k jejich poklesu. V souvislosti s regulací sledovala GSMA vývoj maloobchodních cen roamingového volání pomocí vzorce, kdy jsou celkové příjmy za odchozí roamingové volání vyděleny celkovým počtem provolaných minut.

Z grafu č. 4 je vidět, že již před zavedením maximálních cenových stropů Evropskou unií, trh díky vlastním mechanismům prokazoval snižující se průměrnou maloobchodní cenu pro koncového zákazníka. ČTÚ uvádí, že v letech 2002 až 2005 se snížili ceny za odchozí roamingové hovory v České republice na maloobchodní úrovni v průměru o 12,9 %. Také GSMA podporuje stanovisko, že telekomunikační trh EU byl před regulací plně konkurenční a ceny outbound roamingu v tomto období klesaly.

Graf č. 4: Vývoj maloobchodních cen odchozího volání v roamingu před regulací

Zdroj: GSMA, 2008

Novinář a podnikatel Patrick Zandl si pokládá ne jednoduchou otázku, zda by si trh nakonec pomohl sám a zda má Unie do něčeho takového vůbec zasahovat, ale sám si odpovídá výrokem: „*V odvětvích operujících se vzácnými zdroji, jakými rádiové frekvence jsou, jsou bohužel regulace nutnou součástí – a o této se vedla desetiletá diskuze, nespadla z nebe.*“ (ZAIDL, 2014) Jiří Hlavenka, novinář a investor zastává názor, že Evropská unie postupovala naprosto správně a měla tak postupovat už dříve.

Jednou z hlavních motivací budoucího pokračování regulace na základě návrhu nařízení a projektu „Propojený kontinent“ je konec příplatků za roaming a volání uvnitř EU. Europoslankyně Zuzana Roithová, která se již deset let v Evropském parlamentu roamingem zabývá a je ráda, že bude ke konci roku 2015 zrušen.

Pavel Černocho, majitel společnosti Tarifomat: „*Pokud by se Evropské unii podařilo prosadit zrušení roamingových poplatků, zcela logicky by to všem zákazníkům, kteří roaming aktivně využívají, přineslo značnou finanční úsporu.*“ (ČERNOCH, 2014)

Objevují se i negativní názory v čele s Jiřím Kadeřávkem, zakladatelem České pirátské strany, analytikem a podnikatelem v ICT – „*V praxi to zlevní cestování a vnitro unijní obchod a byrokracii. Těm ostatním – lokálním firmám, podnikatelům a méně majetným – tato regulace komunikaci zdraží.*“ (KADEŘÁVEK, 2014) Jeho stanovisko však zcela vyvrací fakt, že od zavedení procesu regulace se tento negativní efekt neobjevil. Budoucí aspekt snižování cen roamingových služeb je všeobecně chápán jako pozitivní dopad regulace. Dle výše uvedených výroků v případě přijetí nařízení reálně dojde k snížení cen na úroveň srovnatelnou s tuzemským voláním.

5.2 Transparentnost

Na otázku transparentnosti se lze dívat z více hledisek. Z pohledu transparentnosti nákladů, které mobilní operátoři reálně na roamingová spojení vynakládají a z hlediska transparentnosti informací pro koncového zákazníka.

Zuzana Roithová uvedla „*Po roce 2004 nám operátoři nebyli schopni předložit analýzu nákladů ospravedlňujících vysoké ceny roamingu a zároveň vysvětlit rozdíly mezi cenami volání u stejné společnosti v různých státech Evropské unie.*“ (ROITHOVÁ, 2014)

V budoucnu je očekáváno rozšíření záruk transparentnosti obsažených v nařízení o roamingu formou výstražného mechanismu a mezních limitů na vnitrostátní komunikace. Operátoři nebudou smět účtovat vyšší poplatky, než činí eurotarify za regulované roamingové hlasové volání a zprávy SMS, pro mobilní spojení do ostatních členských států EU. Všechny mimořádné náklady budou muset být objektivně zdůvodněny. Operátoři ztratí právo účtovat poplatky u příchozích volání, jestliže se volající nachází v zahraničí uvnitř EU, a budou si muset vybrat mezi metodou cukru a metodou biče.

Metoda cukru znamená, že se mohou do značné míry vyhnout evropské regulaci, pokud do července 2016 rozšíří své vnitrostátní plány tak, aby zákazníci v celé Unii mohli při cestování uvnitř Unie používat své chytré telefony za vnitrostátní tarify. Od července

2014 platí přechodné období, které provozovatelům umožní přizpůsobit buď počet plánů, které nabízejí, nebo počet zemí, které zahrnují do vnitrostátního tarifu.

Metodu biče představuje nařízení o roamingu z roku 2012, podle něhož společnosti musí svým zákazníkům nabídnout možnost, aby využívali služeb roamingu, které nabízejí nové subjekty na trhu většinou alternativní poskytovatelé roamingu. Zákazník bude mít při cestování právo opustit svého tuzemského operátora a využít levnějších roamingových služeb místní společnosti nebo konkurenční společností ve své zemi, aniž by musel změnit svou SIM kartu. Stávající pravidla představují bezpečnostní síť a bič, doplňující nové příležitosti a „cukr“ obsažený v nařízení.

Jak prohlásila místopředsedkyně Komise Neelie Kroesová: *„Tato opatření dají spotřebitelům pravomoc domáhat se toho, za co si platí. Pomohou změnit operátora, pokud nedostáváte to, co si platíte, nebo jen chcete jiný druh služby. Měli byste mít stejná práva bez ohledu na to, kde se právě v Evropě nacházíte a kdo je váš operátor.“* (KROESOVÁ, 2014) Nová ustanovení o transparentnosti a změně operátora podstatně posílí práva spotřebitelů a podpoří hospodářskou soutěž mezi poskytovateli služeb.

Z druhého hlediska má většina zákazníků napříč Evropskou unií jen malé povědomí o roamingových cenách a nástrojích jednotlivých mobilních operátorů. Informace o cenách v závislosti na zahraničním operátorovi poskytovali všichni mobilní operátoři jen na požádání. A informace o cenách služeb operátorů, které si zákazníci mohli manuálně navolit, neposkytovali téměř žádné. S využitím partnerského operátora, který měl s domovským operátorem sepsány velkoobchodní smlouvy, byly koncové ceny roamingových služeb výhodnější.

Zákazník si ale musel předem zjistit, který mobilní operátor je v dané zemi partnerský a manuálně si ho v telefonu nastavit jako preferovanou síť. Pokud to neučinil, mohlo dojít k přepínání mezi sítěmi a odhadnout ceny využitých služeb bylo téměř nemožné. V roce 2005 operátoři informace o roamingu uveřejňovali jen na svých webových stránkách.

Dle podmínek nařízení č. 717/2007 o transparentnosti a informovanosti maloobchodních cen, musí mobilní operátoři posílat informační SMS, s cenami roamingových služeb v navštíveném členském státě. Tímto opatřením EU přispěla k ochraně hospodářských zájmů spotřebitele a zároveň posílila právo spotřebitele na informace.

5.3 Snížení tržeb operátorů

Snížení cen mezinárodních roamingových produktů vede při nezměněném množství prodeje k poklesu tržeb. Evropská komise se ale neobává, že by mobilním operátorům v důsledku regulace klesly tržby za roamingové služby. EK předpokládá, že nižší ceny budou spotřebitele motivovat k tomu, aby využívali roamingových služeb více. Tedy, že poptávka po roamingu je elastická. Výpadek v tržbách způsobený snížením koncových cen tak bude nahrazen zvýšením objemu poskytnutých roamingových služeb. Evropská komise slibuje, že *„ponechá domovským operátorům dostatečnou marži pro diferenciaci produktů. Tímto by také neměly být dotčeny inovativní nabídky pro zákazníky, které jsou výhodnější než maximální eurotarif, ale naopak by jim měly být podněcovány inovativní nabídky v nižších cenových hladinách“*. (EK, 2006)

Martina Kemrová, tisková mluvčí T-Mobile, odhaduje, že pro operátory bude mít dané opatření v každém případě negativní finanční dopad: *„přijdou o většinu příjmů z roamingových služeb, přičemž budou muset dále hradit vícenáklady, které s touto službou vznikají“*. (KEMROVÁ, 2014)

Příjmy se ale v reálných hodnotách snižují i ve srovnání s trhy ve Spojených státech či asijskými nebo jinými trhy. *„Pokud se operátorům budou vlivem regulace dále uměle snižovat výnosy, logicky se prý sníží jejich ochota investovat do dalšího rozvoje technologií a služeb.“* (KEMROVÁ, 2014)

Čistá míra investic bývalých evropských telekomunikačních monopolů se navíc prakticky rovná nule, což způsobuje, že tyto společnosti zaostávají za svými konkurenty. Míra investic do bezdrátových sítí je od roku 2002 ve srovnání se Spojenými státy a Kanadou poloviční. Někteří operátoři v důsledku regulací bojují s vysokou mírou zadlužení – až třikrát vyšší, než je tržní hodnota jejich akcií. Evropská komise odhaduje přímý dopad ve výši přibližně 0,5% snížení příjmů v důsledku odstranění cenového rozlišení mezi vnitrostátními hovory a voláním uvnitř EU, které bude vyrovnáno vyšší spotřebou ve střednědobém horizontu. Navrhované opatření očekává, že ve střednědobém horizontu bude pro operátory přínosem.

„U nás je trojice operátorů ve velmi rovnovážném postavení a změny ceny budou spíše souviset s akviziční strategií O₂, a způsobem obrany či přivítání na trhu, jaký T-Mobile

s Vodafonem zvolí. Operátoři navíc budou potřebovat nějaký čas na to, aby vyhodnotili dopady změn ve strukturách finančních toků.“ (ZANDL, 2014)

V konečném důsledku poklesu finančních prostředků může dojít k situaci, kdy mobilní operátoři nebudou schopni přicházet na trh s novými a lepšími službami a technologiemi. Přitom mobilní komunikace patří mezi odvětví, které se vyznačují investiční náročností. Popisovaná omezení sice zákazníci nezaznamenají hned, ale projeví se až v následujících letech, kdy nejmodernější služby a technologie začnou rychle zastarávat, přičemž jinde ve světě budou nové technologie již zcela běžně používané.

5.4 Zdražení ostatních služeb

Dalším diskutovaným argumentem regulace je možnost že mobilní operátoři si snížení tržeb z roamingového volání budou kompenzovat zvýšením cen u tuzemských služeb. Může dojít k situaci označované jako "waterbed effect". Vychází z podobnosti s vodní postelí, kdy stlačení postele na jednom místě vyvolá vyvýšení postele na jiném místě. Stejně tak jako snížení ceny jedné služby vyvolá v rámci balíčku zvýšení ceny služby jiné. Stanovení cenových stropů u mezinárodních služeb a s tím spojený propad tržeb bude vytvářet tlak na růst cen ostatních služeb, které by mohli kompenzovat ztráty z poskytování roamingu.

Ale většina odborné veřejnosti se shoduje v názoru „*obava, že dojde ke zvýšení cen domácích hovorů, je lichá.*“ (MALÝ, 2014) Úvahy o zdražení místních hovorů nepovažuje ani Jiří Hlavenka za opodstatněné. „*Kdyby operátoři mohli zvýšit svůj zisk tak prostým „tahem“, že jednoduše zvýší cenu za místní hovory, tak to udělali už dnes a nečekali by na nějakou evropskou reguli u roamingu. Každý podnikatel, nejen operátor, maximalizuje zisky v celé šíři svého podnikání, nezávisle na sobě, všude „to tlačí na maximum“, které projde u zákazníků, regulátora, konkurence atd.*“ (HAVELKA, 2014) „*Operátoři na začátku tvrdili, že regulace roamingu povede ke zdražení vnitrostátních hovorů – to se ale nepotvrdilo. Zdražení vnitrostátních hovorů nečekám*“ (ROITHOVÁ, 2014)

„Případné snahy o peněžitou kompenzaci ze strany poskytovatelů mobilních tarifů se ale lidé nemusí obávat. Jestliže by k tomuto kroku ze strany Evropské unie opravdu

došlo, rozhodně by se ztráty příjmů z roamingu neodrazily na hodnotě cen u domácích hovorů. A to především z důvodu aktuální atmosféry na českém trhu.“ (ČERNOCH, 2014)

Že není důvod k tomu, aby došlo ke zdražení domácích hovorů, uvádí i Patrick Zandl *„Operátor si vždy účtuje maximální ceny, jaké si na trhu účtovat může, a tedy výši domácího hovorného určuje nejnižší nabídka konkurence plus příplatek za značku, jaký je zákazník ochoten zaplatit.*“ (ZANDL, 2014)

Časem se dle názoru euroskeptika Jiřího Kadeřávky může ukázat, že opatření bude mít i negativní dopad do jiných služeb operátorů. *„Nebude to samozřejmě ihned, ale operátoři si najdou způsob, jak případné ztráty na roamingových službách kompenzovat (jde o zhruba pět procent příjmů). Navíc politika je vždy něco za něco, zejména v případě tak silných lobbistů, jakými jsou telekomunikační operátoři.*“ (KADERÁVEK, 2014)

5.5 Nutnost regulace trhu

Cílem jednotného vnitřního trhu je volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Je potřeba aby Evropské unie uměle zasahovala do stanovení cen pro jednotný vnitřní trh? Jak bylo zmíněno v problematice nepřiměřeně vysokých cen za roaming, již v období před zavedením regulace se ceny na trhu postupně snižovaly působením tržních mechanismů.

„Trh by si sám neporadil a kromě největších operátorů, kteří z vysokých cen nejvíce profitovali, po regulaci, především velkoobchodních cen, volali takřka všechny zúčastněné strany.“ (MALÝ, 2014) *„Regulace (nejen EU) na telekomunikačním trhu jsou žádané a prospěšné koncovému zákazníkovi. Tento trh totiž přirozeně tenduje k oligopolizaci – pár hráčů si vykolikuje hřiště a nikoho dalšího na něj nepustí. Věřte, že pokud by nebyla žádná regulace (například terminačních poplatků), voláme i nadále za sedm korun za minutu – žádný jiný operátor by se na trh nepustil, i kdyby to měl zákonem umožněno, protože ti stávající by nastavili tak vysoké terminační poplatky do svých sítí, že by vůbec neměl šanci se uchytit, bez ohledu na to, kolik by do toho nainvestoval.“* (HAVELKA, 2014)

„Jsou to mono- či oligopolní postavení operátorů, respektive uzavřené malé trhy, které udržují uměle vyšší ceny, nikoli větší trh. Nové technologie postupně umožňují

snižování nákladů mobilních operátorů, takže toto otevření trhu by mělo naopak vést k dalšímu snižování cen za veškeré jejich služby.“ (ROITHOVÁ, 2014)

„Je třeba připomenout, že situace se bude lišit trh od trhu. Jsou trhy například Francie, kde existují draví alternativní plnohodnotní operátoři a tam můžeme očekávat větší tlak na cenu než ve státech, kde je situace spíše oligopolní – to je třeba Česko. Trh by si samozřejmě sám poradil, ale zřejmě nikoliv v nejbližší době – počítejme spíše další desetiletí. Navíc, v tomto případě bylo vážným motivátorem ne tak okamžité snížení ceny, ale odstranění bariéry pro konkurenci uvnitř odvětví. Stejně v minulosti národní regulátoři přistoupili k regulaci cen vnitrostátních hovorů, když přikázali způsob jejich dělby „ (ZANDL, 2014)

Evropská komise se nutností přijetí zmíněného opatření odvolává na nový průzkum veřejného mínění, kterého se zúčastnilo 28 tisíc občanů EU, dle kterého se 94 % zákazníků omezuje v používání služeb při cestách do zahraničí z důvodu roamingových poplatků. Evropská komise odhaduje, že mobilní operátoři v důsledku aktuálních cenových strategií přicházejí o trh s 300 miliony uživateli. Studie ukazuje, že 28 % spotřebitelů své mobilní zařízení v zahraničí zcela vypíná. Pouze 8 % zákazníků používá své mobilní telefony k hovorům v cizině stejně jako v domácí síti. 3 z 10 dotazovaných při pobytu v zahraničí z telefonu nevolají vůbec. Více zákazníků v zahraničí spíše posílá textové zprávy, než uskutečňuje hovory. 2 z 10 respondentů by v zahraničí posílali zprávy stejným způsobem jako ve své domovské síti. Průzkum ukazuje, že 25 % lidí při cestách do zahraničí SMS zprávy nepíše nikdy. Využívání mobilního internetu v zahraničí je dle studie ještě katastrofičtější. Většina dotázaných (47 %) by v zahraničí nikdy mobilní internet nepoužila. Pouze 10 % by využilo e-mail stejným způsobem a jen 1 z 20 by stejně používal sociální média jako v tuzemské síti. Spotřebitelé, kteří často cestují v rámci Evropské Unie, tvoří nejlukrativnější část potenciálního budoucího trhu. Tito uživatelé vypínají datový roaming na svém mobilním zařízení častěji než ti, kdo cestují jen zřídka. Podle Komise je tomu tak proto, že zákazníci, kteří do zahraničí jezdí často, jsou lépe informováni o skutečných cenách za datový roaming než ti, kteří vyjíždějí zřídka. Díky dosavadní regulaci roamingu, a z toho vyplývajícím nižším cenám za služby, došlo k zvýšení využívání datového roamingu v EU od roku 2008 o neuvěřitelných 1 500 %. Při předpokládaném zrušení roamingových poplatků odhaduje Evropská unie

nárůst využívání mobilních služeb v zahraničí z důvodu odbourání obav zákazníků z nadměrných cen. Předpokládá vytvoření jednotného evropského komunikačního prostoru postupným potlačováním a odstraněním rozdílů v poplatcích za domácí volání, roaming a volání uvnitř EU. Operátoři nebudou smět účtovat vyšší poplatky, než činí eurotarif za regulované roamingové hlasové volání a zprávy SMS, pro mobilní komunikaci do ostatních členských států EU.

Vedle názorů jasně podporujících regulaci trhu se objevují i názory odsuzující kroky evropské unie. *„Obecně podobný druh řízeného zásahu ze strany Evropské unie do sféry soukromého podnikání považujeme za nežádoucí, ačkoliv nám v daném případě může pomoci uskutečnit náš hlavní cíl, poskytovat lidem co nejvýhodnější volání.“* (ČERNOCH, 2014) *„Zájem národních států je zde v konfliktu se zájmem Evropské unie a společného hospodářského prostoru. Jinak řečeno, trh by si poradil, ovšem nikoliv v současné přeregulované podobě, takže jiné cesty není.“* (KADARÁVEK, 2014)

Důsledek tohoto kroku, označuje Martina Kemrová za nesystémový: *„Platná regulace totiž operátorům ukládá nemalé investice do opatření, která by umožnila vstup konkurence na roamingový trh. Tyto investice jsou takto znehodnoceny, protože na trh, kde jsou služby zdarma, nikdo vstupovat nebude. Dá se předpokládat, že další regulace bude mít negativní vliv na rozvoj telekomunikačního trhu“.* (KEMROVÁ, 2014)

Možným skrytým motivem pro Evropskou unii mohl být populismus. Snaha získat větší oblibu u občanů, jak na poli veřejného mínění, tak ve volebních aspektech. Jelikož nesystémové snížení cen předpokládá pozitivní dopad na spotřebitele. Populismus by ale rozhodně neměl být důvod, proč zasahovat do fungujících tržních procesů na trhu elektronických komunikací.

6 Zrušení roamingových poplatků

Evropský parlament při hlasování dne 3.4.2014 schválil zrušení poplatků za roaming. Pro zrušení poplatků za roaming pro hlasové, textové a datové služby hlasovalo 534 europoslanců, 25 bylo proti a 58 se zdrželo hlasování. Roamingové poplatky chce Evropský parlament zrušit postupně ve všech 28 členských zemích EU nejpozději do 15. prosince 2015.

K tomu místopředsedkyně Komise Neelie Kroesová: *„Náš návrh týkající se roamingu vychází ze stávajících pravidel a povzbuzuje operátory, aby postupně zaváděli maloobchodní nabídky, v nichž se sazba za vnitrostátní služby vztahuje na vnitrostátní i roamingové služby (na cestách jako doma). Skončuje rovněž s neodůvodněnými rozdíly mezi cenami za vnitrostátní a „mezinárodní“ (v rámci EU) volání.“* (EVROPSKÁ KOMISE, 2014)

Nadšení spotřebitelů však nesdílí mobilní operátoři. Podle analytiků by v důsledku zrušení roamingových poplatků měly jejich příjmy klesnout o v průměru pět procent. Evropská komise však oponuje tím, že zrušení roamingu bude mít na příjmy příznivý vliv. Spotřebitelé díky tomu budou totiž v zahraničí mobily využívat častěji než dosud. Snížení příjmu tak bude kompenzováno (HRON, 2014).

Ohlašované zrušení roamingu v Evropské unii se může zkomplikovat. Kromě dalších zemí je k návrhu kritické i české ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO). *"Největším problémem se nadále jeví fakt, že jde především o politicky motivovaný návrh,"* napsal Filip Matys z MPO. *"Zatím není stále k dispozici detailní analýza dopadů takovéto změny regulace na sektor elektronických komunikací."* (EURACTIV.CZ, 2014) Zpracování analýzy dopadů takové změny podle Matyse trvá přinejmenším několik týdnů. Zdroj z Rady EU tvrdí, že i ostatní členské státy jsou k navržené legislativě Evropského parlamentu velmi opatrné. *„Některé členské země se obávají, jak se zrušení roamingu odrazí na finančním zdraví telekomunikačních společností a schopnosti budovat vysokorychlostní sítě.“* (KIRWIN, 2015) Toto prohlášení se minimálně v českém kontextu nejeví jako opodstatněné. Mluvčí O2 Lucie Jungmannová uvedla, že *„roaming tvoří zanedbatelnou část našich příjmů, která má klesající trend.“* (EURACTIV.CZ, 2015) Juniper Research uveřejnila analýzu, dle níž by roaming v roce 2018 mohl tvořit 8 % tržeb mobilních operátorů na celém roamingovém trhu. (JUNIPERRESEARCH, 2015)

Příjmy z roamingu v jiných evropských zemích se podle odborníka na telekomunikace a publicisty Jiřího Peterky mohou výrazně lišit. „*Operátoři v dovolenkových destinacích budou mít obecně vyšší příjmy z roamingu,*“ (EURACTIV, 2015).

Mobilní operátoři u Rady EU lobbují za to, aby se rozhodnutí odložilo. Díky tlaku členských států a mobilních operátorů se na setkání diplomatů v březnu 2015 shodli zúčastněné strany na tom, že se zrušení roamingových poplatků v zemích Evropské unie odsouvá, a to nejméně do roku 2018. Zástupci členských zemí navrhují nový cenový mechanismus, který by měl používání mobilu v zahraničí zlevnit, všechny doprovodné náklady ale odmítají odstranit. Navrhují na volání, SMS i data v roamingu vytvořit jednotný limit, jehož výše se musí schválit a v jehož rámci by spotřebitel neplatil žádné další poplatky mimo svůj domácí tarif. Při přečerpání jednotek nad rámec limitu by se za roaming doplácelo. Poplatky účtované nad limit by ale měly být nižší, než jsou současné regulované stropy pro jednotlivé služby (hlas, SMS, data). Výše poplatků má být omezena maximální velkoobchodní cenou, kterou si operátoři mezi sebou účtují. Návrh zástupců zemí nevzbudil nadšení v europarlamentu. Guy Verhofstadt z aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE) uvedl, „*že se jedná o velké zklamání*“. Zároveň dodal, „*že jedinými vítězi jsou národní telekomunikační operátoři*“. (LÁSKA, 2015).

Jelikož se plán zrušení roamingových poplatků odložil na rok 2018, což nemusí znamenat, že bude v tomto roce schválen, je budoucí vývoj regulace nejasný.

7 Dopady regulace na telekomunikační trh v ČR

Před přijetím nařízení Evropské Rady a Parlamentu argumentovaly zúčastněné strany mnoha možnými negativními či pozitivními důsledky zavedení regulací cen roamingových služeb. Nejzásadnější dopady regulace jsou snížení nepřiměřeně vysokých cen za roamingové služby. S tím související pokles tržeb mobilních operátorů, který může vést k snížení inovačního a investičního potenciálu. Možné negativní zvýšení cen ostatních tuzemských služeb a v neposlední řadě reálné zvýšení využívání roamingových služeb spotřebiteli. Tato práce dále zkoumá oprávněnost předpokládaných dopadů na telekomunikační trh v České republice dle dostupných reálných dat.

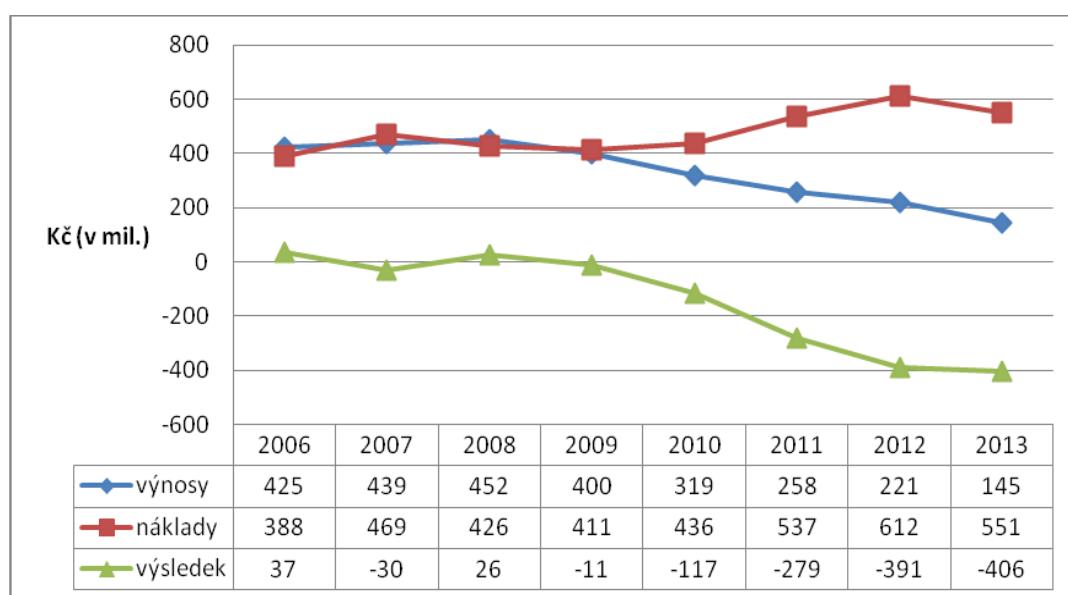
7.1 Mobilní operátoři

Operátoři zaznamenávají náklady a výnosy z roamingu ve svých účetních uzávěrkách jako výsledek z transakcí se spřízněnými osobami. Mezi spřízněné osoby zahrnují zahraniční společnosti se sjednanými roamingovými smlouvami, jimiž jsou převážně společnosti spadající pod jeden koncern. Společnost T-Mobile Czech Republic a. s. v roce 2006 vykazovala kladný výsledek transakcí v oblasti propojování a roamingu. Od roku 2007, kdy Evropská unie nastavila maximální stropy velkoobchodních cen, se křivka výsledku transakcí se spřízněnými osobami začala propadat, jak naznačuje graf č. 5. Kromě roku 2008, kdy vykázala kladný výsledek 26 mil. Kč, se dopad regulací podepsal na roamingových transakcích velmi záporně. V posledním uváděném období se dle výroční správy z roku 2013 propadl výsledek na záporných 406 mil. Kč. Pro společnost T-Mobile Czech Republic a. s. vede evropská regulace velkoobchodních cen roamingu k velkému propadu výnosů z této činnosti.

Ke kladnému výsledku v roce 2008 přispělo dle společnosti zaměření na fotbalový šampionát EURO UEFA. V průběhu šampionátu zákazníkům společnost nabídla kromě speciálních zvýhodněných roamingových balíčků i exkluzivní fotbalové zpravodajství, videa i oficiální hru do mobilu EURO UEFA 2008. Ještě před začátkem EURA se rozšířilo roamingové zvýhodnění i na Švýcarsko, kde část šampionátu probíhala. Zákazníci si potom prostřednictvím programu T-Mobile Bonus pořídili i fotbalové

dresy, trička, míče, šály, batohy a další upomínkové předměty. Zároveň se společnost T-Mobile zaměřila i na modernizaci sítě v oblasti roamingu. Modernizace se týkala signalizační části sítě například okamžité zpoplatňování hovorů a SMS u uživatelů předplacených karet v rámci roamingu nebo přesměrování SMS na jiné telefonní číslo. V následujících letech již ke kladnému výsledku transakcí v oblasti roamingu nikdy nedošlo.

Graf č. 5: Roamingové transakce vůči spřízněným osobám společnosti T-Mobile Czech Republic a. s.

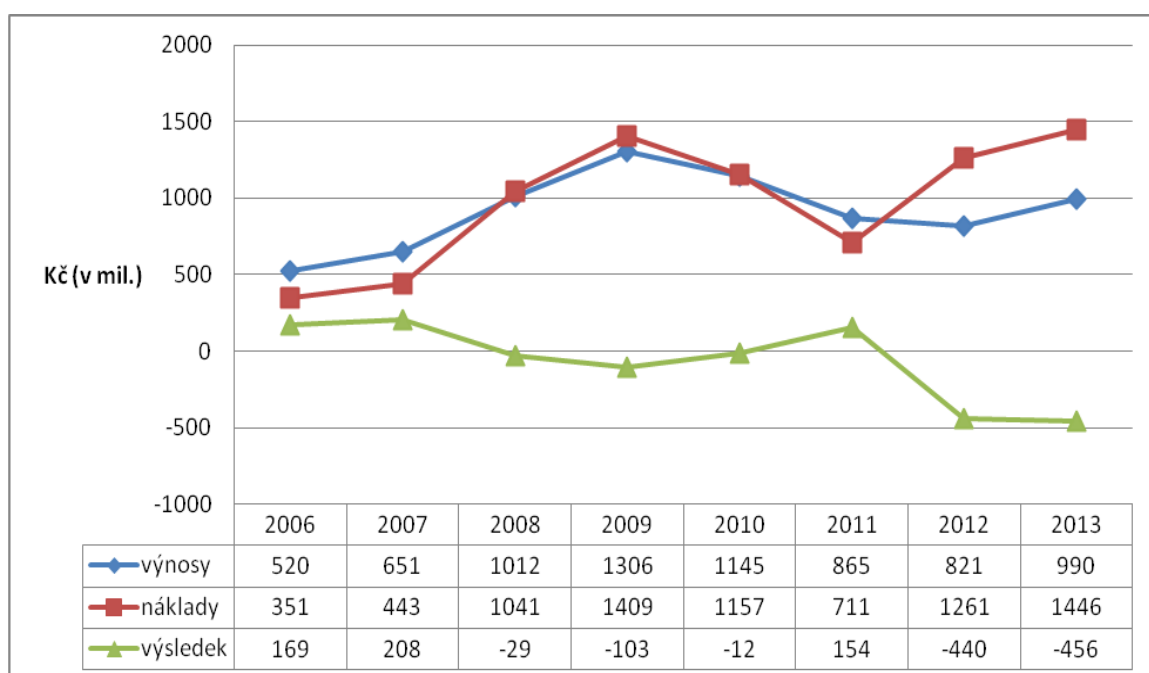
Zdroj: T-MOBILE, vlastní úprava

Pro dalšího mobilního operátora na českém trhu, společnost O2 Czech Republic a. s., znamenala úprava velkoobchodních cen také pokles výsledku transakcí se spřízněnými partnery. Od roku 2007, kdy vykázala kladný výsledek 208 mil. Kč, křivka nákladů převyšovala křivku výnosů. Jen v roce 2011 zaznamenala snížení nákladů a z toho vyplývající kladný výsledek hospodaření v oblasti propojování a roamingu se spřízněnými osobami jak je patrné z grafu č. 6. Celkové provozní náklady poklesly v roce 2011 o 5,1 %, na 31,1 mld. Kč, a to díky pokračujícímu úsilí skupiny o efektivitu v této oblasti. Společnost spolupracovala s Telefónica Global Roaming GmbH při řízení velkoobchodního mezinárodního podnikání, vyjednávání a provádění dohod

o roamingových cenách s partnery, kteří umožňují společnosti získávat slevy od zahraničních partnerů.

Díky zákaznickému využití telefonní sítě, propojení a roamingu společnost generovala výnosy z mobilních služeb. Tento nárůst souvisel s vyšším počtem zákazníků smluvních služeb a úspěšnou vánoční kampaní, jak uvádí společnost ve své výroční zprávě.

Graf č. 6: Transakce vůči spřízněným osobám – O2 Czech Republic a. s.

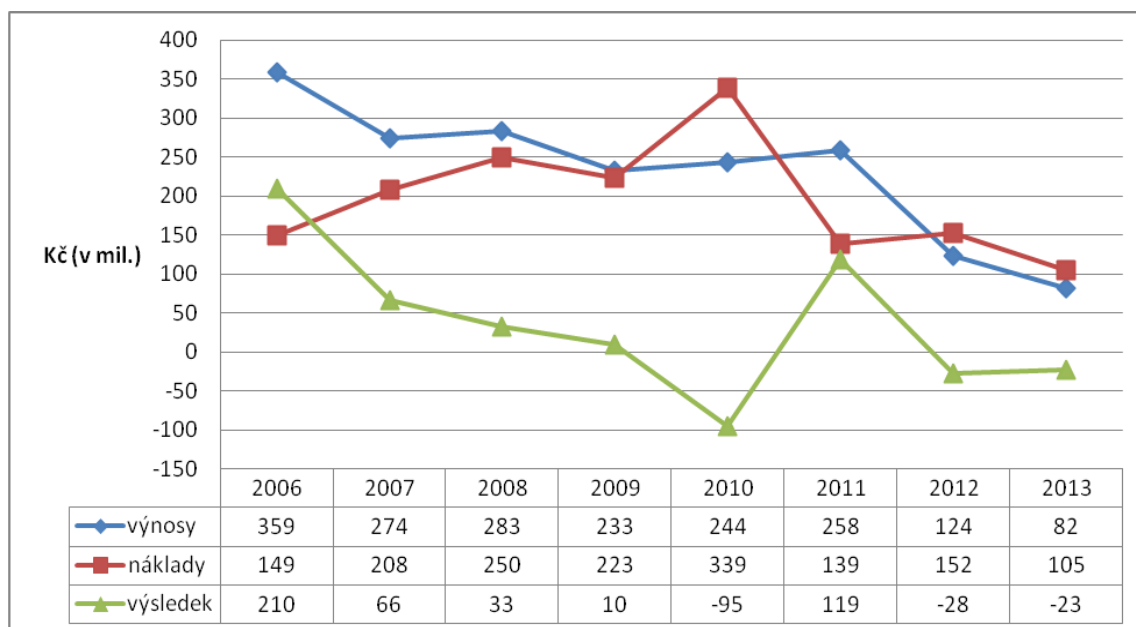

Zdroj: O2 vlastní úprava

Poslední velký hráč na trhu mobilních operátorů, společnost Vodafone Czech Republic a. s, vykazuje nejlepší výsledky. Ač její výsledek z propojení a roamingu se spřízněnými společnostmi klesal, do záporných čísel se dostal až v letech 2010, 2012 a 2013, jak uvádí graf č. 7. V roce 2010 činily náklady na propojení 339 mil. Kč, což byla nejvyšší hodnota ve sledovaném období. Tento nárůst měl za následek největší propad výsledku z transakcí se spřízněnými osobami, činil 95 mil. Kč. Což je ve srovnání s ostatními operátory o čtvrtinu menší hodnota maximálního propadu. U ostatních mobilních operátorů překročil maximální záporný výsledek i hodnotu 400 mil. Kč. Vodafone Czech Republic jako operátor s nejmenším počtem zákazníků provádí i nejmenší

objem transakcí v oblasti roamingu. Společnost své výsledky v oblasti roamingu ve výročních zprávách nijak nekomentuje.

Graf č. 7: Transakce vůči spřízněným osobám – Vodafone Czech Republic a. s

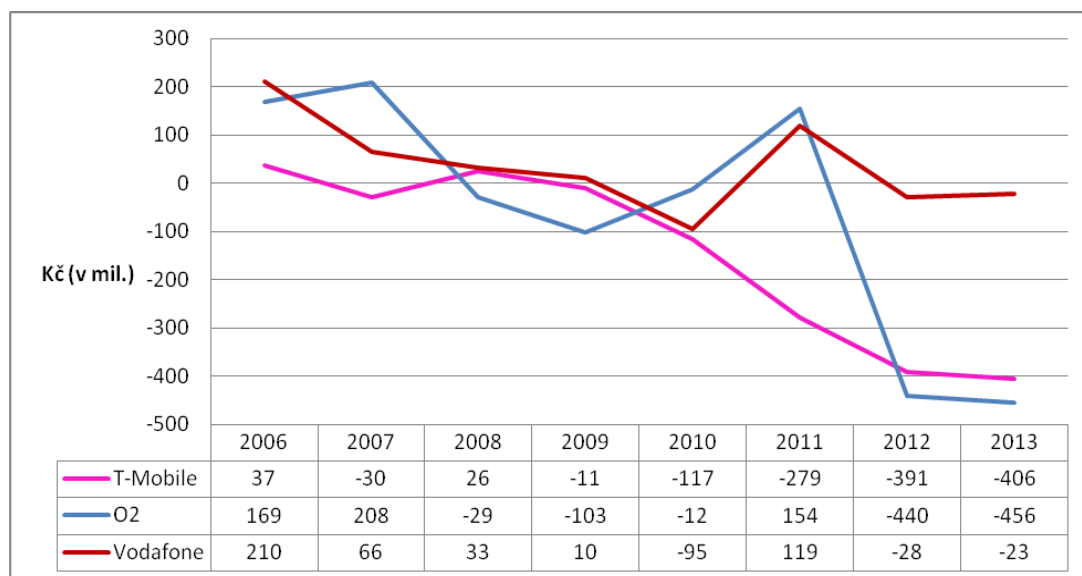
Zdroj: VODAFONE, vlastní úprava

Jak vyplývá z výše popsaných skutečností, zavedení regulací velkoobchodních cen v rámci Evropské unie snížilo výnosy z transakcí se spřízněnými osobami všem mobilním operátorům v České republice. Od zavedení regulací cen příchozích hovorů (2007) se do roku 2009 výsledek z těchto transakcí u všech tří operátorů snižoval. Dne 1. 7. 2009 přidala Evropská unie k regulaci cen příchozích hovorů i regulaci cen textových zpráv. Tento krok neměl tak rapidní negativní vliv na výsledek společností v této oblasti. Společnost O2 Czech Republic a. s. v roce 2010 zaznamenala zlepšení výsledku ovšem stále kolísajícího v červených číslech. Kladného výsledku dosáhla až v roce 2011, snížením nákladů díky zaměření se na efektivitu v této oblasti a zákaznickému využití sítě. Vodafone Czech Republic a. s. dokázala negativní dopad regulací zvrátit až v roce 2011, kdy snížila své náklady, čímž dosáhla výrazně kladného výsledku 119 mil. Kč.

Třetí operátor T-mobile Czech Republic a. s., až na rok 2008, kdy zaznamenal mírné zvýšení výsledku z důvodu kampaně zaměřené na fotbalový šampionát EURO UEFA 2008, vykazuje stále klesající křivku, jak dokládá graf č. 8. Zavedení cenového stropu

pro datové služby v roamingu od 1. 7. 2012 přineslo výrazný propad pro všechny operátory.

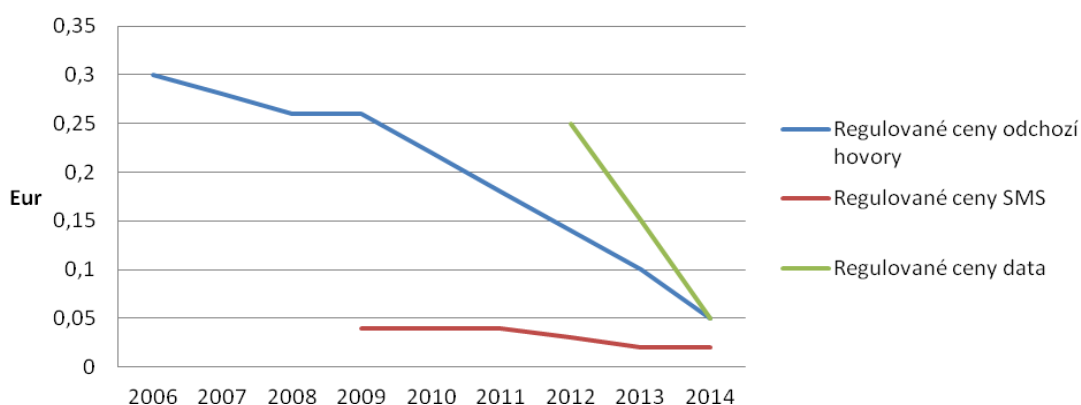
Graf č. 8: Výsledek transakcí vůči spřízněným osobám

Zdroj: vlastní úprava

Výsledek vzájemného velkoobchodního zúčtování v oblasti roamingu do značné míry kopíruje křivku klesajících cenových stropů nastavených EU dle grafu č. 9. K nejvýraznějšímu poklesu vedlo zavedení regulací v oblasti datového roamingu. Tímto krokem se Evropské unii podařilo snížit vysoké ceny propojovacích poplatků, které si operátoři vzájemně účtovali, a tím ochránit spotřebitele před přemrštěnými cenami a strachem z využívání těchto služeb. Mobilní operátoři tento krok odsuzují, jejich výnosy z propojení a roamingu klesly do takové míry, že je musí dotovat.

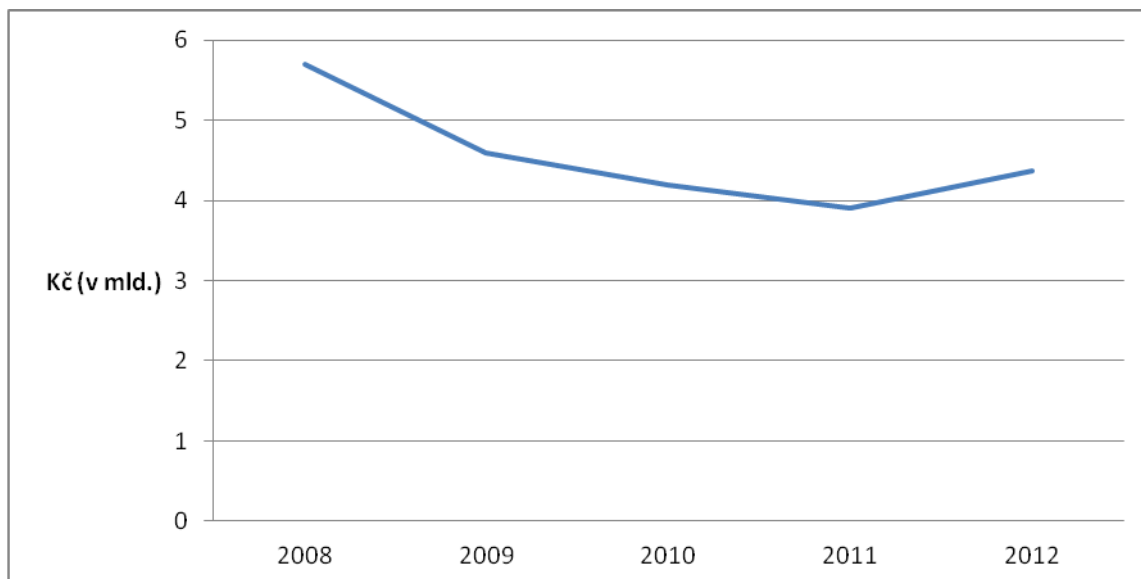
Graf č. 9: Regulované velkoobchodní ceny roamingových služeb

Zdroj: EU, NARIZENI 2007/2009/2013, vlastní úprava

Mobilní operátoři nemohou své ztráty z velkoobchodních transakcí negovat zvýšením cen pro konečného spotřebitele, jelikož Evropská unie nastavila cenové stropy i v oblasti maloobchodních cen. Dopad na tržby mobilních operátorů nelze jednoznačně kvantifikovat. Mobilní společnosti působící na českém trhu zahrnují dle účetní uzávěrky výnosy ze zahraničního volání mezi výnosy z hlasových služeb. Neuvádějí dílčí data k tržbám z roamingu. Pouze Český telekomunikační úřad (ČTU), který získává v rámci elektronického sběru data od podnikatelů v elektronických komunikacích, uveřejňuje hodnoty dílčích tržeb z roamingu. Tyto hodnoty uvádí pro celý telekomunikační trh v České republice, nedělí je na jednotlivé operátory. ČTU, ve svých zprávách o vývoji telekomunikačního trhu, uvádí hodnoty tržeb z roamingového volání v období 2008 až 2012. V roce 2008 činily tržby z roamingu 5,69 miliard Kč. V následujícím období poklesly o 23,7 % na hodnotu 4,6 mld. Kč, což představovalo 10,3 % z celkových tržeb za volání. V následujícím roce opět poklesla hodnota tržeb z roamingu o 7,8 % na 4,2 mld. Kč, jak dokládá graf č 10.

Graf č. 10: Tržby z roamingového volání 2008-2012

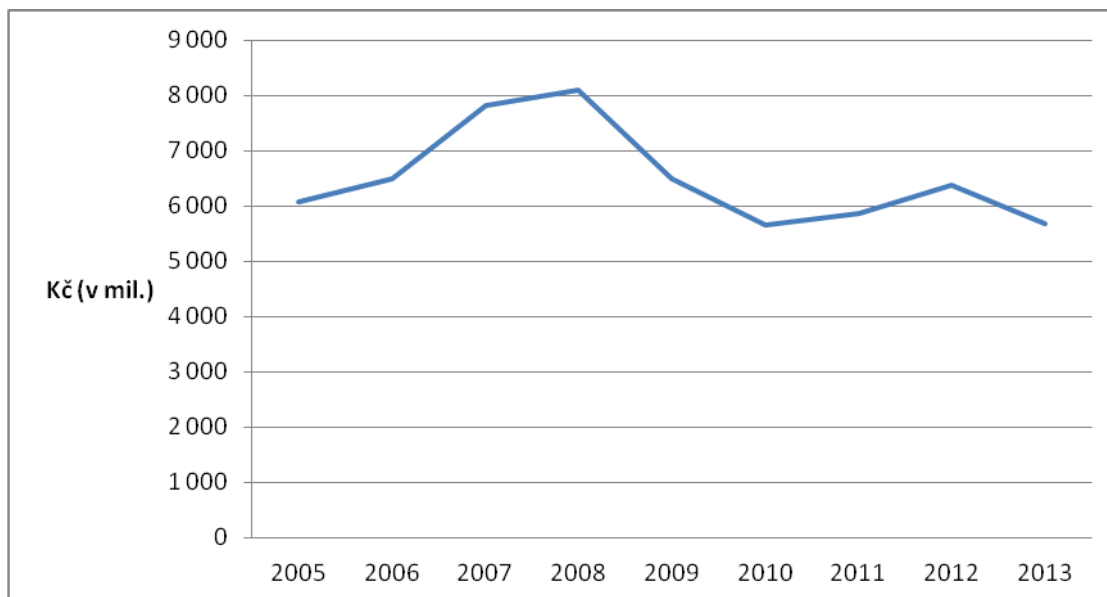
Zdroj: ČTU, vlastní úprava

Dle tohoto grafu tržby z roamingového volání mobilních operátorů klesaly, až v roce 2012 vykázaly mírný vzestup. Z tržeb operátorů lze odvodit negativní vliv regulací velkoobchodních cen roamingu Evropskou unií. Při zavádění regulace roamingu se mobilní operátoři bránili tím, že dojde-li k výraznému propadu jejich tržeb, budou z nedostatku finančních prostředků nuceni omezit investice do nových služeb a technologií.

Z českých operátorů uvádí ve své výroční zprávě hodnotu investic do vývoje a výzkumu pouze společnost O2. Z grafu č. 11 vyplývá, že v období 2007 a 2008 vykazovala společnost největší výdaje na investice. Poté se její výdaje na investice prudce propadly. A výkyvem v letech 2011 a 2012 stále klesají. Tato skutečnost do značné míry koresponduje jak s výsledkem z transakcí se spřízněnými osobami, tak s vývojem tržeb z roamingu na telekomunikačním trhu.

Graf č. 11: Vývoj výdajů na investice společnosti O2 Czech Republic s. a.

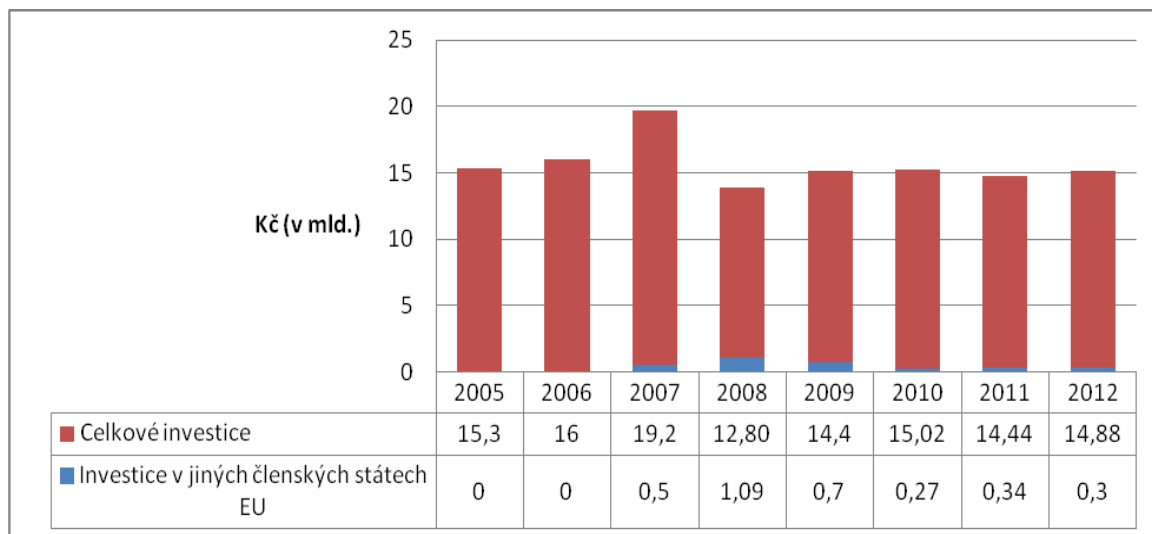

Zdroj: O2, vlastní úprava

Analýzu lze provést na základě údajů Českého telekomunikačního úřadu, který zveřejňuje celkové investice do telekomunikací a uvádí i konkrétní hodnoty dílčích investic směřovaných do ostatních členských států EU.

Jak je vidět z grafu č. 12, největší celkové investice ve sledovaném období uskutečnili mobilní operátoři v roce 2007. Tyto investice souvisí s nařízením Evropské unie, které mimo cenových stropů pro roamingové volání, ukládá i povinnost operátorům, informovat zákazníka o tom, že začal využívat roaming a o cenách, které v dané destinaci za služby zaplatí. V následujícím roce je znatelný propad celkových investic, který se dá odvodit od poklesu všeobecného výsledku transakcí se spřízněnými stranami, a následné nechuti operátorů investovat do rozvoje telekomunikací z důvodu snížení svých příjmů. Dílčí ukazatel investic do ostatních zemí EU nabývá nenulové hodnoty až v roce 2007, kdy nařízení vstoupilo v platnost. Do tohoto data nejsou uváděny žádné hodnoty, tudíž je předpoklad, že operátoři nemuseli investovat v jiných státech EU, jelikož neměli potřebu. Naopak v roce 2008 dosáhly investice do telekomunikací v ostatních zemích EU nejvyšší hodnoty. Jak uvádějí výroční zprávy operátorů, museli zaměřit své úsilí na zefektivnění roamingové komunikace, aby minimalizovali negativní důsledky regulace.

Graf č. 12: Investice domobilních operátorů

Zdroj: ČTU, vlastní úprava

Dle analýzy dopad cenových regulací Evropskou unií na mobilní operátory v České republice byl jednoznačně záporný. Výsledek transakcí se spřízněnými osobami dlouhodobě klesá do záporných čísel. Tržby z roamingu také dlouhodobě klesají a operátoři investují menší částky na telekomunikaci než před zavedením opatření.

Tyto důsledky mohou mít negativní vliv na spotřebitele. Díky menším investicím do telekomunikací může dojít k zpomalení vývoje trhu a nových technologií. Operátoři mohou začít své ztráty kompenzovat zvýšením cen jiných služeb.

7.2 Spotřebitelé

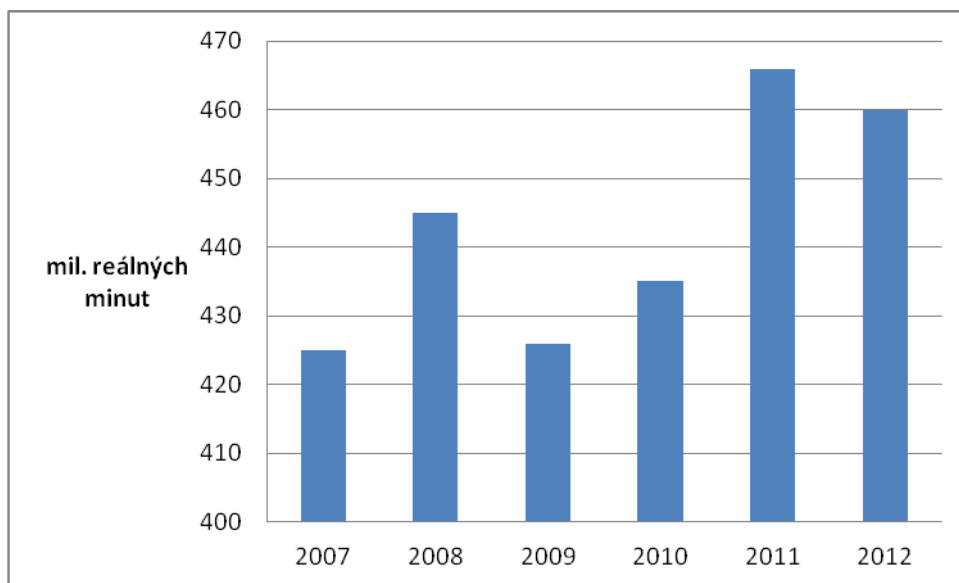
Jasným důsledkem regulace jsou pro spotřebitele nižší ceny. Ve srovnání s rokem 2006 došlo ke snížení cen roamingových služeb v některých případech až o 80 %. Je otázkou zda snížení cen motivovalo spotřebitele k vyššímu využívání roamingových služeb.

V počtu mezinárodních provolaných minut od roku 2007 nastává zvýšení objemu. V letech 2008 a 2011 nastalo dokonce nadprůměrné zvýšení s ohledem na předchozí a následující rok jak naznačuje graf č. 13. Tento fakt odpovídá spokojenosti zákazníků s nízkými cenami a jejich ochotu využívat mezinárodního volání.

Od roku 2007 klesá podíl mezinárodního volání na celkových provolaných minutách. V roce 2007 činil podíl roamingového volání 3,7 % z celkového volání. O pět let později

postupně tento podíl klesl na hodnotu 2,8 %. Dle mobilních operátorů tento propad souvisí se stále rostoucím počtem SIM karet a lineárním nárůstem tuzemského volání, které stoupá rychleji než využívání mezinárodních hovorů. Dle Evropské komise spotřebitelé při cestování stále více využívají posílání SMS zpráv než volání.

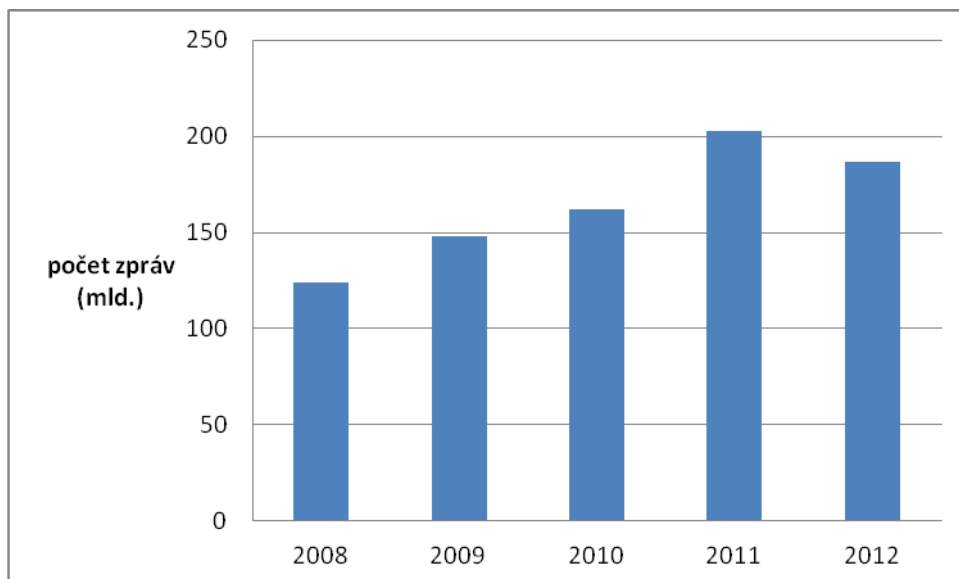
Graf č. 13: Objem mezinárodního volání

Zdroj: ČTU, vlastní úprava

Cenu za roamingové SMS zprávy upravuje regulace od 1. 7. 2009. Z grafu č. 14 jasně vyplývá trend stoupajícího počtu mezinárodních textových zpráv. Od roku 2009 stoupl tento počet téměř lineárně do roku 2011, kdy dosáhl 202,5 mil zpráv. V roce 2012 klesl o 8 % oproti předchozímu roku. Tento propad ve využívání roamingových zpráv spotřebiteli je ovlivněn zavedením regulací i na cenu mezinárodního využívání dat. Kdy někteří spotřebitelé ke komunikaci využívají pouze internetovou mobilní komunikaci. Podíl roamingových SMS zpráv se na celkovém počtu odeslaných textových zpráv, na rozdíl od volání v roamingu, stále zvyšuje. Od roku 2008 se tento podíl zvýšil o 0,7 % z původních 1,8 % na 2,5%. Vývoj podílu na celkových SMS zprávách odpovídá předpokladu Evropské komise o preferenci textových zpráv před hlasovým voláním.

Graf č. 14: Objem mezinárodních SMS zpráv

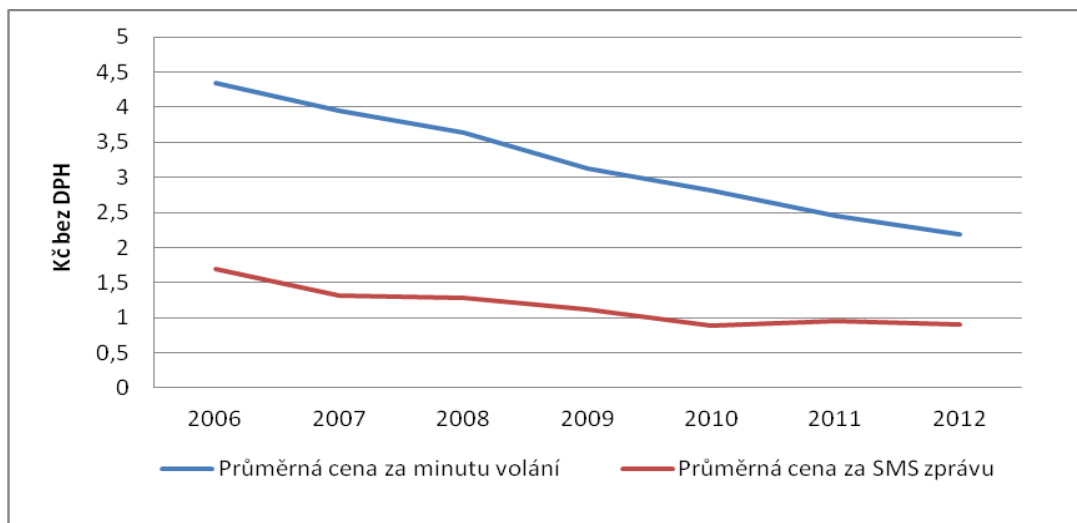
Zdroj: ČTU, vlastní úprava

Negativním předpokládaným dopadem na spotřebitele, o kterém se diskutovalo před zavedením regulačních opatření, bylo zvýšení cen tuzemských služeb na úkor zlevnění služeb roamingových, v případě, že tržby operátorů z roamingových služeb klesnou. Jak dokládá graf č. 10., ke snížení tržeb mobilních operátorů opravdu došlo.

Dle dostupných dat o dílčích cenách mobilních služeb v České republice se průměrná cena za služby skokově nezvýšila, dle zkoumání průměrných cen volání a SMS zpráv převládá trend snižování. Cena za reálnou minutu tuzemského hovoru se dlouhodobě snižuje, jak dokládá graf č. 15.

Po zavedení regulací nedošlo k zvýšení cen tuzemského volání, ale téměř lineárně pokračoval klesající směr dané křivky. I v oblasti tuzemských SMS zpráv nedošlo k výraznějšímu zdražení cen. K mírnému zvýšení průměrné ceny za textovou zprávu o 10 % došlo jen v roce 2011, ale v následujícím roce opět pokračoval trend propadu průměrných cen. Z vývoje průměrných cen volání a textových zpráv k možnému negativnímu efektu zvyšování cen za tuzemské služby nedochází.

Graf č. 15: Vývoj průměrných cen tuzemského volání a SMS zpráv v ČR

Zdroj: ČTU, vlastní úprava

7.3 Hodnocení dopadů

Přijetí regulačních opatření v oblasti mezinárodní komunikace přineslo nezpochybnitelně snížení cen za roamingové služby pro celý telekomunikační trh v České republice. Díky stanovení maximálních velkoobchodních cen roamingu značně klesly příjmy českých mobilních operátorů z velkoobchodních operací se spřízněnými stranami. U všech operátorů na českém telekomunikačním trhu vedly regulace cen až k zápornému výsledku mezinárodních transakcí, který nutí operátory zaměřovat se na efektivní snížení svých výdajů. Tržby ze zahraničního volání dle předpokladů operátorů klesly. Snížení velkoobchodních i maloobchodních cen snížilo příjmy mobilních společností a vedlo k předpokládanému úbytku inovačního a investičního potenciálu. Spotřebitelé potvrdili předpoklad a zvýšili své využívání roamingových služeb. Díky transparentnosti informací o cenách se spotřebitelé přestali obávat vysokých účtů za mezinárodní komunikaci a používají v zahraničí stále více hlasové služby, SMS zprávy i datové přenosy. Zcela lichý se ukázal předpoklad zvýšení tuzemských cen. Přestože tržby operátorů reálně klesly, ceny za služby nebyly tímto dopadem ovlivněny. Pro mobilní operátory mělo zavedení regulací prokazatelně negativní vliv na jejich hospodářském výsledku. Naopak pro spotřebitele přinesl pozitivních efekt v jednoznačném snížení cenové zátěže. Z dlouhodobého hlediska je ovšem otázkou dopad na celkový telekomunikační trh.

8 Porovnání České republiky se zemí nepodléhající restrikci

V další části této práce proběhne porovnání dopadů regulace roamingu na Českou republiku s evropskou zemí, která nepodléhá resekci ze strany Evropské unie. Toto porovnání si klade za úkol odpovědět na otázku odpůrců zavedení regulace roamingu, jak by vypadal český telekomunikační trh, kdyby Česká republika nebyla členem EU a tudíž nepodléhala restrikcím. Jako nejvhodnější nečlenský stát Evropské unie nacházející se na území Evropy se jeví Švýcarsko. Tento středoevropský stát je velmi podobný České republice jak v rozloze - 41 tis. Km², tak v počtu obyvatel - 8 mil. Na jeho telekomunikačním trhu se také vyskytují tři hlavní operátoři.

8.1 Analýza Švýcarského telekomunikačního trhu v oblasti roamingu

Ve Švýcarsku jsou maloobchodní ceny za mezinárodní roamingové služby závislé na typu nabízené smlouvy a na konkrétních možnostech tarifu, který si mobilní operátoři na trhu volí. Při stanovení cen, domácí poskytovatelé berou v úvahu na jedné straně velkoobchodní ceny, které jsou placené příslušným zahraničním poskytovatelům pro vyřizování hovorů, SMS přenos a zpracování datové služby. Na druhou stranu, kompenzují své vlastní náklady obvykle přidanou ziskovou marží.

K dnešnímu dni, Švýcarsko nemá regulační opatření v souvislosti s roamingovými tarify. To je proto, že čistě vnitrostátní maloobchodní regulace by mohla mít jen velmi omezený vliv a může vést k nespravedlnosti pro národní provozní společnosti. Na druhé straně, byla zavedena opatření ke zvýšení transparentnosti pro zákazníky. Pravidelné shromažďování údajů o mezinárodním roamingu by mělo umožnit sledovat vývoj cen za roamingové služby a porovnat úroveň cen ve Švýcarsku s těmi v členských státech EU. Dne 1. ledna 2010 vstoupila v platnost změna, jejímž cílem je zvýšit transparentnost, pokud jde o náklady na roamingové služby. Mobilní operátoři musí zdůraznit, jak a kde informace lze nalézt, upozornit na aktuální sazby nebo možnosti pro snižování. Od 1. července 2010, jestliže se zákazník přihlásí k zahraniční telekomunikační síti,

mobilní operátoři ho ihned musí zdarma informovat o maximálních nákladech (včetně DPH) za volání do Švýcarska, příchozí hovory, místní hovory, odesílání SMS zpráv nebo přenos dat. Musí být možné deaktivovat nebo aktivovat příjem automatických zpráv kdykoliv a bez poplatku. Poskytovatel je povinen poskytovat informace o této možnosti při uzavření smlouvy, nejméně však jednou za rok. Tato opatření ke zvýšení transparentnosti mají usnadnit švýcarským zákazníkům využívat mobilní služby v zahraničí s plnou znalostí finančních důsledků, aby bylo možné vyhnout se neočekávaně vysokým účtům.

Na Švýcarském trhu se vyskytují tři hlavní operátoři Swisscom Mobile, Sunrice a Orange. Dle dostupných dat ze správ švýcarského Spolkového úřadu pro komunikace (OFCOM) operátoři ve sledovaném období 2009-2012 téměř neměnily cenové nastavení roamingových služeb, jak vyplývá z tabulky č 10. Převedeme-li v tabulce uvedené švýcarské fraky na eura, můžeme vzájemně porovnat průměrné ceny švýcarských služeb s regulovanou maloobchodní cenou udanou nařízením Evropské Rady a Parlamentu v daném období. Převod proběhne na základě ročního kurzu eura vůči švýcarskému franku 1,25 pro rok 2014 dle České národní banky.

Tabulka č. 10: Ceny švýcarských roamingových služeb (CHF)

Odchozí volání	2009	2010	2011	2012
Swisscom Mobile	0,85	0,85	0,75	0,75
Sunrise	1,7	1,7	1,7	1,7
Orange	2	2	2	2
Průměrná cena odchozího volání	1,52	1,52	1,48	1,48
Příchozí volání	2009	2010	2011	2012
Swisscom Mobile	0,4	0,4	0,4	0,4
Sunrise	0,8	0,8	0,8	0,8
Orange	0,6	0,6	0,6	0,6
Průměrná cena příchozího volání	0,6	0,6	0,6	0,6
SMS zpráva	2009	2010	2011	2012
Swisscom Mobile	0,4	0,4	0,4	0,4
Sunrise	0,5	0,5	0,5	0,5
Orange	0,45	0,45	0,45	0,45
Průměrná cena SMS	0,45	0,45	0,45	0,45

Zdroj: OFCOM, vlastní úprava

Švýcarští mobilní operátoři nabízí i levnější ceny roamingových služeb, které jsou ovšem součástí celkových balíčků mobilních služeb, nebo jsou podmíněny kvantitativním limitem spotřeby služby v předem daném období. Pro porovnání jsou zvoleny ceny standardních služeb dostupné každému zákazníkovi bez dodatečných podmínek. V tabulce č. 11 je vidět o kolik jsou ceny švýcarských služeb dražší. V oblasti odchozího roamingového volání je rozdíl v roce 2012 až 1,56 eura od regulované ceny v Evropské unii. Zákazník ve Švýcarsku zaplatil v tomto roce za odchozí volání do EU šestkrát více, než kolik mohl zaplatit obyvatel Eurozóny. Příchozí volání stálo švýcarské občany dokonce devítinásobek toho co kupříkladu občana České republiky. I v zasílání SMS zpráv je Švýcarsko několikanásobně dražší. Občan členského státu Evropské unie mohl na zaslání jedné SMS zprávy ušetřit až 0,47 eura, oproti šestinásobně větší útratě občana Švýcarska.

Tabulka č. 11: Porovnání švýcarských roamingových služeb s Eurotarifu (EUR)

Odchozí volání	2009	2010	2011	2012
Švýcarský průměr	1,9	1,9	1,85	1,85
Eurotarif	0,43	0,39	0,35	0,29
Rozdíl (eur)	1,47	1,51	1,5	1,56
Rozdíl (%)	4,42	4,87	5,29	6,38
Příchozí volání	2009	2010	2011	2012
Švýcarský průměr	0,75	0,75	0,75	0,75
Eurotarif	0,19	0,15	0,11	0,08
Rozdíl (eur)	0,56	0,6	0,64	0,67
Rozdíl (%)	3,95	5,00	6,82	9,38
SMS zpráva	2009	2010	2011	2012
Švýcarský průměr	0,56	0,56	0,56	0,56
Eurotarif	0,11	0,11	0,11	0,09
Rozdíl (eur)	0,45	0,45	0,45	0,47
Rozdíl (%)	5,09	5,09	5,09	6,22

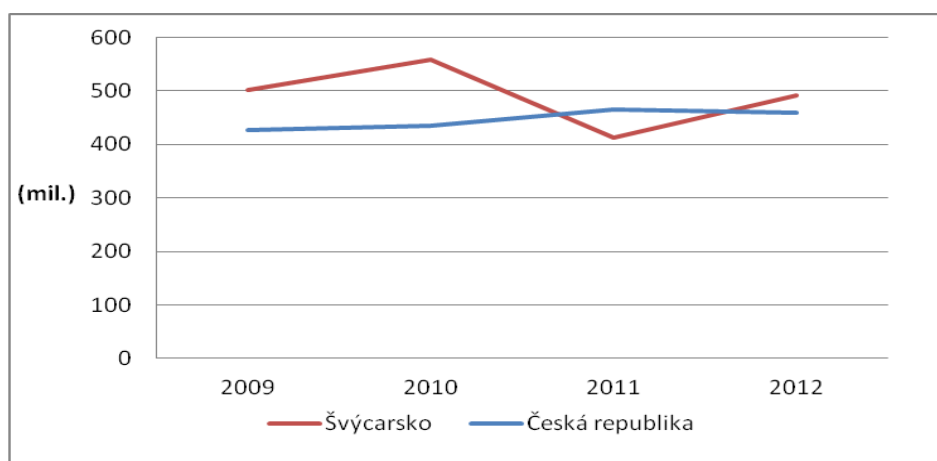
Zdroj: OFCOM, vlastní úprava

Jestli-že by Česká republika byla mimo prostor evropské unie a nevztahovalo by se na ni legislativní opatření k úpravě maloobchodních cen roamingových služeb, ceny účtované mobilními operátory běžným uživatelům by byly bezesporu několikanásobně vyšší. Z hlediska cen pro spotřebitele je členství v Evropské unii pro Českou republiku

jednoznačným přínosem. Z hlediska vývoje objemu reálného mezinárodního volání Švýcarsko vykazuje ve sledovaném období postupný pokles provolaných mezinárodních minut, oproti stoupajícímu trendu České republiky.

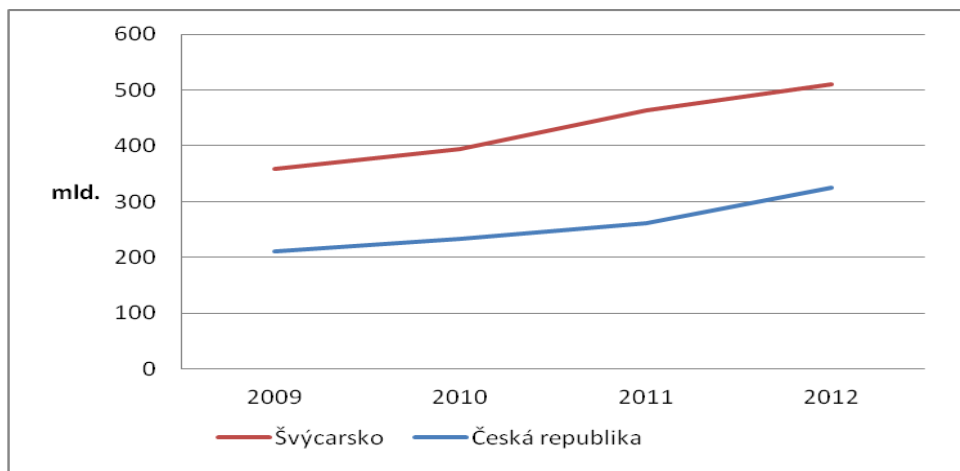
Graf č. 16: Objem mezinárodního volání

Zdroj: OFCOM, CTU, vlastní úprava

V roce 2011 stoupl objem oproti předchozímu roku v ČR o 7,12 %, ve Švýcarsku klesl o 35,15 % reálně provolaných roamingových minut. Graf č. 16 znázorňující vývoj zkoumaného faktoru v obou zemích zahrnuje příchozí i odchozí roamingové volání dohromady. Další srovnatelný ukazatel je objem mezinárodních SMS zpráv a jeho vývoj v obou státech. Křivka vývoje objemu odeslaných SMS zpráv u států vykazuje obdobný nárůst (graf č. 17). V Česku je tento vývoj způsoben větší oblibou zákazníků k odesílání SMS zpráv než k volání v síti cizího operátora. Dle poklesu objemu mezinárodního volání lze předpokládat silící preference k posílání SMS zpráv oproti hovorům i ve Švýcarsku.

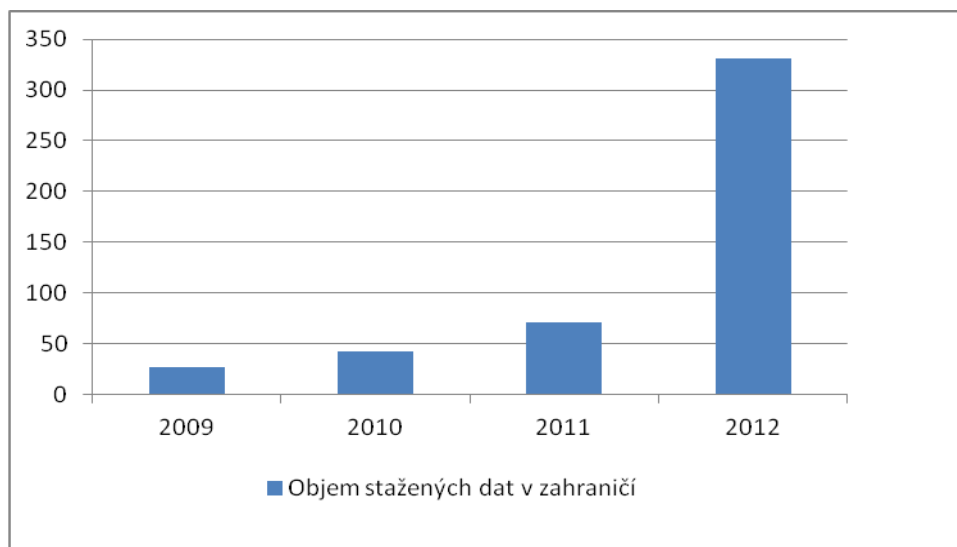
Graf č. 17: Objem mezinárodních SMS zpráv

Zdroj: OFCOM, CTU, vlastní úprava

Na rozdíl od klesajícího objemu hovorů a mírně rostoucího objemu SMS v oblasti datových spojení v zahraniční síti zaznamenává Švýcarsko až ohromující nárůst. Meziroční skok o více než 350 % je udivující (graf č. 18). Jelikož Český telekomunikační úřad analýzu datových spojení neprovádí, není možné vyvodit patřičné souvislosti a rozdíl mezi oběma trhy. Ale je jasně patrné, k jakému způsobu mezinárodní komunikace se Švýcaři ve sledovaném období stále více uchylují.

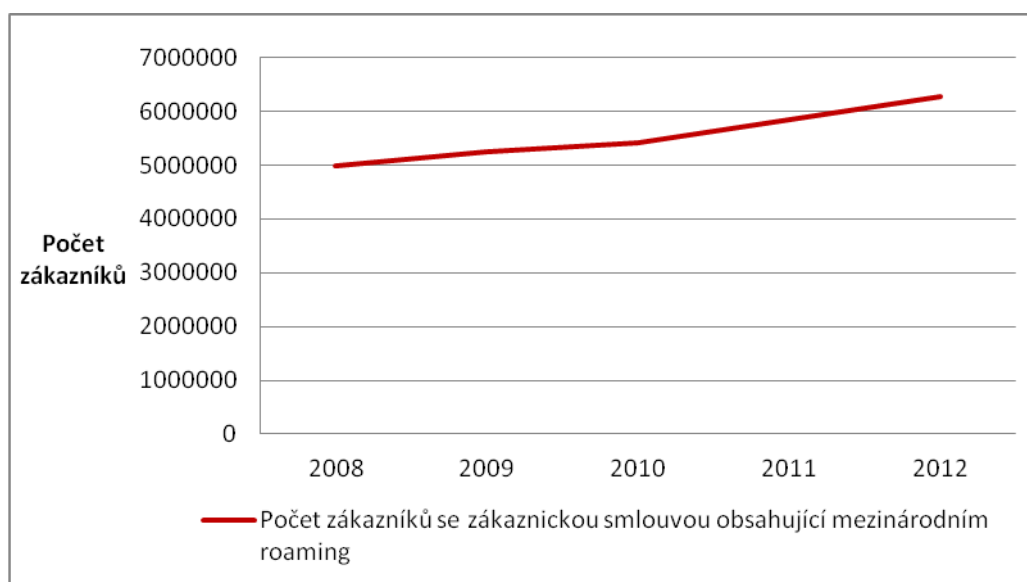
Graf č. 18: Objem stažených dat v zahraničí (mil. MB)

Zdroj: OFCOM, vlastní úprava

Švýcarský trh roste z hlediska počtu zákazníků, kteří mají zakotveny sazby za roamingového propojování ve smlouvě o poskytování mobilních služeb. Všichni švýcarští mobilní operátoři nabízejí o něco výhodnější tarif roamingových služeb při splnění kvantitativních podmínek. Zvláště pro zákazníky častěji využívající mezinárodní spojení je výhodnější snížit si vysoké náklady alespoň touto cestou. Jsou omezeni smlouvou na fixní dobu u jednoho operátora. Nemohou operativně využívat výhodnějších nabídek konkurence, jako je to u zákazníků v Evropské unii. Ti mají regulaci zaručenu volnost výběru roamingového poskytovatele nezávazně na poskytovateli služeb v domácí síti.

Graf č. 19: Vývoj počtu švýcarských zákazníků se smlouvou obsahující mezinárodní roaming

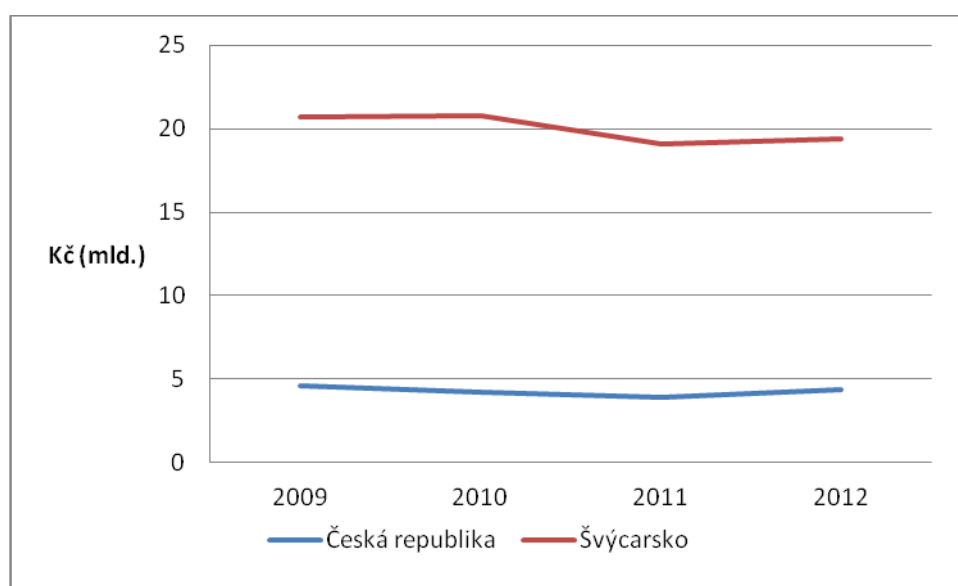

Zdroj: OFCOM, vlastní úprava

Tržby vyplývající z provozování roamingových služeb mobilními operátory jsou další porovnávaný aspekt. Hodnoty tržeb uváděné švýcarským Spolkovým úřadem pro komunikace v milionech švýcarských franků jsou pro přehlednost převedeny na miliardy korun dle ročního kurzu 22,6 k roku 2014 uváděným Českou národní bankou. Na grafu č. 19. je vidět mírný pokles tržeb švýcarských mobilních operátorů v roce 2011, který vykazuje i křivka tržeb českých společností.

Dle předchozích zkoumání může tento propad ve Švýcarsku souviset s propadem objemu mezinárodního volání v roce 2011. Zajímavějším aspektem grafu je skutečnost, že ačkoli má Švýcarsko menší počet obyvatel, vykazuje mnohonásobně větší tržby z roamingových služeb. Jelikož nepodléhá žádné regulaci, může si účtovat mnohonásobně větší cenu služeb jak v maloobchodní tak ve velkoobchodní sféře. Tento fakt je pozitivní pro mobilní operátory, kteří mohou ze svých tržeb více investovat zpět do rozvoje telekomunikačního trhu.

Graf č. 20: Tržby za roamingové služby

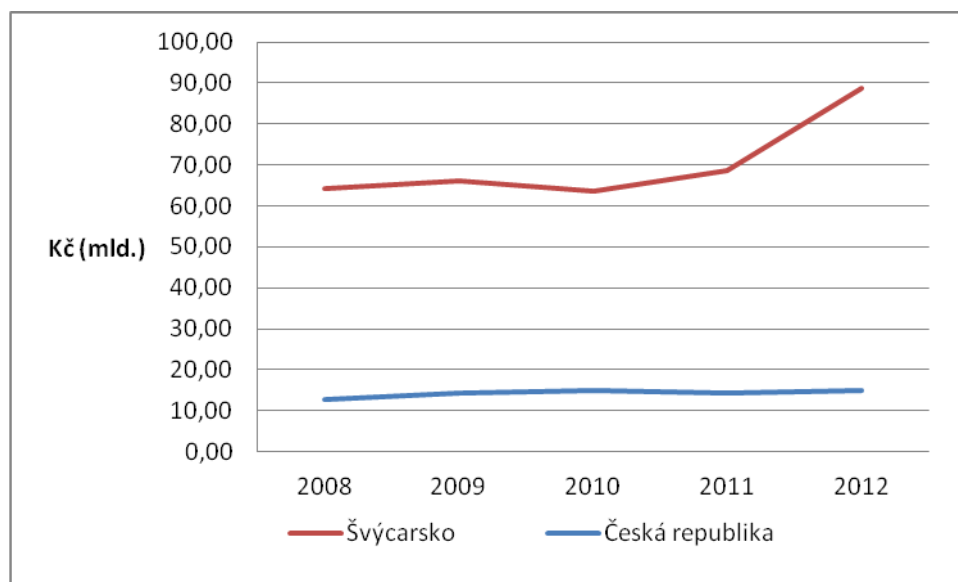
Zdroj: OFCOM, CTU, vlastní úprava

Dle předpokladu, díky vysokým tržbám z prodeje služeb švýcarské společnosti investují značné částky do rozvoje trhu oproti České republice. Pro porovnání byly opět data upravena dle ročního kurzu roku 2014 České národní banky do miliard českých korun. Kromě roku 2010 kdy se míra investic propadla o 6,3 % vyplývá z grafu č. 20, že ochota mobilních perátorů k investiční a inovativní činnosti roste.

V roce 2012 dokonce skokově vzrostla o 36 % oproti předcházejícímu roku. Ačkoli tržby v daném roce obdobný nárůst nevykazovali. Dá se předpokládat, že díky investiční činnosti mobilních oprátorů se švýcarský trh rozvíjí v zavádění nových technologií a služeb, což v konečné výsledku má pozitivní dopad nejen na trh samotný ale i na koncového

zákazníka. Oproti tomu v České republice i v Evropské unii celkově vzrůstá obava z nižších tržeb operátorů a s tí souvisejícího útlumu investic do telekomunikačního trhu.

Graf č. 21: Náklady na investice mobilních operátorů

Zdroj: OFCOM, CTU, vlastní úprava

8.2 Zhodnocení

Švýcarský trh telekomunikací, který není nijak regulován ze strany Evropské unie ani státu v oblasti velkoobchodních a maloobchodních maximálních cen, vykazuje oproti regulovanému telekomunikačnímu trhu EU a České republiky několikanásobně vyšší ceny za roamingové služby. Tento fakt je negativním aspektem pro spotřebitele.

Švýcarsko zavedlo dne 1. ledna 2010 povinnost mobilních operátorů zdůraznit, jak a kde nalézt informace o aktuálních sazbách nebo možnosti pro snižování. Následně od 1. července 2010, ukládá povinnost informovat SMS zprávou ihned a zdarma o maximálních nákladech (včetně DPH) za volání do Švýcarska, příchozí hovory, místní hovory, odesílání SMS zpráv a datových přenosech.

Tyto úpravy se strany státu mají pomoci k transparentnosti roamingové problematiky. Tento krok pravděpodobně navázal na stejnou úpravu v rámci Evropské unie v roce 2009. Tendence spotřebitelů k odesílání SMS místo volání napovídá snaze snížit náklady za komunikaci mimo domovskou síť. I gigantický nárůst objemu stažených dat vypovídá

o nastalém trendu. Tomuto předpokladu odpovídá i zvyšující se počet zákazníků, kteří mají své roamingové tarify zakotveny ve smlouvě. Protože všichni operátoři na daném trhu poskytují výhodnější cenu při splnění kvantitativních podmínek. Na základě vysokých cen uvádějí mobilní operátoři i vysoké tržby z mezinárodních propojení, které v posledních letech nevykazují výrazný růst z důvodu předpokládané snahy uživatelů o úsporu.

Telekomunikační společnosti díky stabilně vysokým tržbám investují nemalé částky zpět na rozvoj trhu, což v konečném důsledku přináší i pozitivní dopady na spotřebitele. Kdyby Česká republika teoreticky nespadala pod rámec nařízení Evropské unie o regulaci, ceny roamingových služeb by byly bezesporu několikanásobně vyšší. Celkový dopad na spotřebitele by byl negativní. I přes možné zavedení opatření pro lepší transparentnost by český občan byl v jasné nevýhodě oproti občanovy EU.

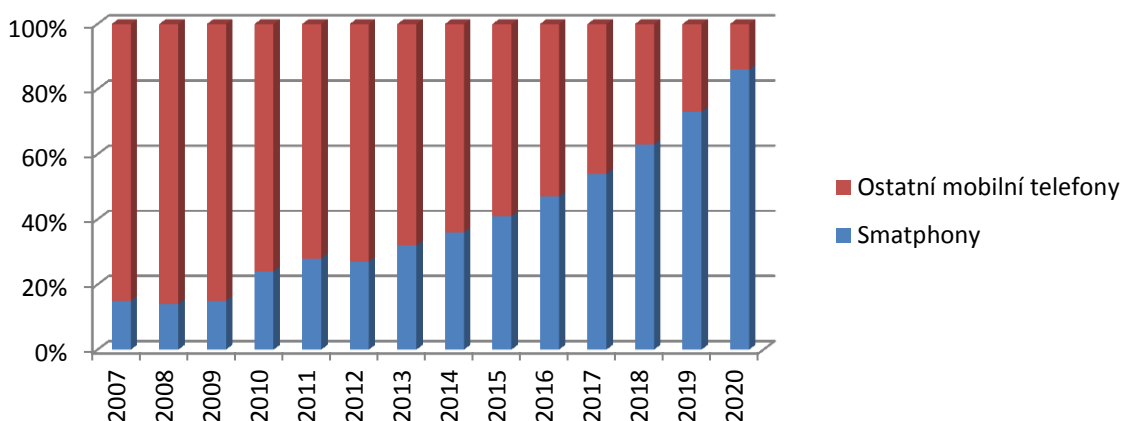
Mobilní operátoři by díky vysokým cenám vykazovaly vyšší zisky a mohli více investovat do rozvoje trhu. Nemuseli by omezovat své výdaje a snažit se zefektivnit proces mezinárodního propojování. Předpokládaný dopad na poskytovatele telekomunikačních služeb by byl pozitivní v mnoha aspektech. Trh telekomunikací by se pravděpodobně vyvíjel velmi rychle díky investicím od mobilních operátorů.

Naopak spotřebitelé by ve snaze snížit své náklady mohli omezit využívání roamingových služeb, nebo by se snažily nalézat alternativní způsoby komunikace ze zahraničí, což by v konečném důsledku mohlo vést k zvýšené konkurenci operátorů a jejich vzájemné snaze přilákat zákazníka snížením cen. Není to však příliš pravděpodobné v kontextu skutečnosti, že Švýcarští operátoři ve sledovaném období své cenové nabídky téměř nezměnili.

9 Budoucnost telekomunikačního trhu

Počet lidí využívajících služby mobilních operátorů od poloviny 90. let strmě rostl. Tento vývoj se v poslední době zastavil a počet aktivních SIM karet poslední tři roky stagnuje. (ŠTĚDRONĚ, 2014) Největší rozmach v posledních letech pro mobilní operátory představuje poskytování datových služeb. Tento silící trend prokazuje i zvyšující se poměr chytrých telefonů tzv. smartphonů oproti klasickým telefonům, které internet nepodporují. Do roku 2020 má dle odhadu podíl smartphonů na globálním trhu vzrůst na 86 % oproti ostatním telefonům jak ukazuje graf č. 22.

Graf č. 22: Odhad podílu smartphonů na globálním trhu mobilním telefonem do r. 2020

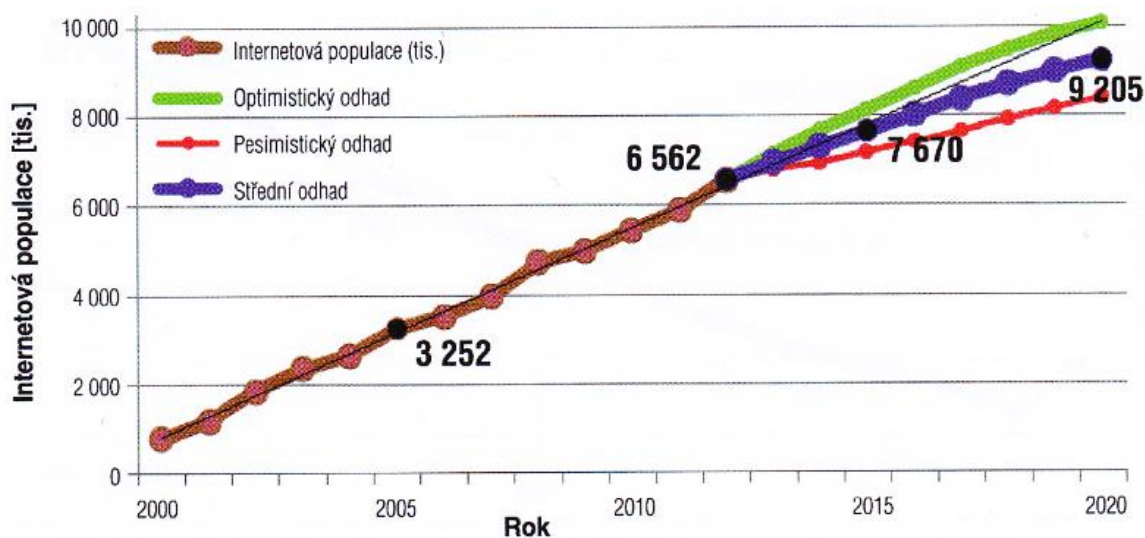

Zdroj: ŠTĚDRONĚ, 2014

Trend zvyšujícího se používání datových spojení se ukazuje nejen na tuzemském trhu ale i v mezinárodní komunikaci. Od roku 2012 kdy Evropská unie nastavila maximální cenové stropy za stažený kB roamingových dat, prudce vzrůstá obliba této služby. Podle statistik společnosti O2, se v loňském roce oproti roku 2012 pětinašobně zvýšil objem přenesených dat. I Vodafone potvrdil, že v roce 2013 zákazníci prosurfovali až šestkrát více roamingových dat než předchozí rok. Třetí operátor na českém trhu T-Mobile uvádí zvýšení objemu datových přenosů z ciziny o 74 %. Díky snížení cen za roamingové služby se zvyšuje i využívání volání a odesílání SMS, ale datové přenosy narůstají nepoměrně rychleji. Jak prokázala předchozí část této práce objem provolaných minut a odeslaných

SMS se v ČR v roce 2012 snížil, což odpovídá preferenci datových služeb. Internet v chytrých telefonech přináší zákazníkům větší možnosti využití. Aplikace umožňující hlasové služby, textové zprávy, odesílání mediálních souborů a komunikaci na sociálních sítích pouze díky připojení k internetu, přinášejí zákazníkům větší přidanou hodnotu než klasické volání a odesílání SMS zpráv. Pro spotřebitele se využívání internetu v zahraničí díky široké škále možností použití stává finančně zajímavější. Tento fakt můžeme vidět nejen v České republice, ale dokazuje ho i předchozí analýza telekomunikačního trhu mezinárodních služeb ve Švýcarsku. Neregulovaný trh roamingových služeb ve Švýcarsku vykazuje snižování pro zákazníky drahých hlasových služeb, mírný nárůst odesílání SMS zpráv ale obrovský meziroční nárůst, až 350 %, objemu stažených dat.

Graf č. 23: Vývoj internetové populace ČR

Zdroj: SDRUŽENÍ PRO INTERNETOVÝ ROZVOJ, 2014

Mobilní operátoři v budoucnu musí počítat se zvyšujícími se nároky na datové služby. Internetová populace spotřebitelů, běžně využívající internet v telefonu doma i v zahraničí se dle odhadů do roku 2020 může téměř zdvojnásobit, graf č. 23. Pokud Evropská unie uvede v platnost úplné zrušení roamingových poplatků, dle aktuálních předpokladů v roce 2018, budou muset mobilní operátoři investovat do nových technologií, které by mohli v budoucnu nahradit (mimo datových služeb) současné služby nabízené na telekomunikačním trhu doma i v zahraničí.

10 Závěr

„Tu a tam se již v mracích státní regulace začínají objevovat trhliny. Stále více lidí si začíná uvědomovat, že vláda jim nemůže dát nic, co by dříve nevzala někomu jinému – nebo přímo jim samým.“ Henry Hazlitt

Tento citát vystihuje definici regulace, kterou je umělé zasažení do telekomunikačního trhu, přinášející dopady na všechny subjekty a zájmové skupiny na trhu ať v negativních či pozitivních aspektech. Tato práce si pokládá úkol specifikovat předpoklady a dopady regulace roamingu Evropskou unií na vybrané aspekty telekomunikačního trhu České republiky.

První neúspěšné pokusy o regulaci roamingu uskutečňovala Evropská komise již v roce 1999 a 2003. Hlavní motivy pro zásah do tržního vývoje Evropská komise vidí ve snížení vysokých cen, zvýšení transparentnosti a zavedení jednotného trhu. K dosažení cílů regulace přijala EU v roce 2007 Nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 717/2007, ve kterém stanoví maximální velkoobchodní i maloobchodní cenové stropy pro roamingové volání v rámci eurotarifu, povinně zavedeného do portfolia služeb všech mobilních operátorů. K rozšíření regulace došlo v roce 2009 přijetím dalšího Nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 544/2009. V něm rozšiřuje regulace i na SMS zprávy a určuje limit pro stažení dat. Ve třetím přijatém Nařízení Evropské Rady a Parlamentu č. 531/12 prodlužuje platnost předchozích opatření do roku 2022, rozšiřuje regulaci i na ceny za přenesená data a umožňuje zákazníkovi zvolit poskytovatele mezinárodních služeb bez ohledu na domácího poskytovatele. Český telekomunikační trh svou oligopolní konkurencí třech hlavních poskytovatelů roamingových služeb, jimiž jsou Telefonica O2, T-Mobile a Vodafone, odpovídá specifikům ostatních evropských telekomunikačních trhů. Nabídka mezinárodních služeb českých operátorů splňuje aktuální požadavky Evropské unie platné k 1. 7. 2014.

Vybranými argumenty zavedení regulace roamingu v ČR jsou nepřiměřeně vysoké ceny, transparentnost, snížení tržeb operátorů, zdražení ostatních služeb a nutnost regulace trhu. V otázce snížení nepřiměřeně vysokých cen se předpokládá pozitivní dopad na koncového zákazníka. Argument přináší i otázku zda je regulace trhu v oblasti ceny nutná, nebo by se trh o snížení cen postaral sám. Zavedení větší transparentnosti je všeobecně

chápano jako pozitivní aspekt, který by měl vést k zvýšenému využívání roamingových tržeb, jelikož informovaní zákazníci se nebudou obávat neočekávaně vysokých účtů. Mobilní operátoři očekávají snížení tržeb při nižších cenách za služby, i když Evropská unie se domnívá, že bude kompenzován zvýšeným nárůstem objemu spotřeby zákazníky. V důsledku snížení tržeb by mohlo dojít ke snížení ochoty provozovatelů telekomunikačních sítí investovat do dalšího rozvoje. Své ztráty z tržeb by mohli poskytovatelé kompenzovat zvýšením cen tuzemských služeb, což by přineslo i negativní dopad na spotřebitele. Posledním argumentem je nutnost regulace trhu. Z hlediska nutnosti regulace a vývoje trhu se názory rozcházejí. Oligopolní trh jako například v České republice by si s vysokými cenami za služby roamingu nedokázal poradit. Kdyby ke snížení cen došlo, odhaduje se tato změna v delším časovém úseku – spíše desetiletí. Na sjednoceném evropském trhu, bude konkurence mezi operátory vyšší, což přinese pozitiva pro koncové spotřebitele, kteří se dle studie EU omezují z důvodu ceny ve svém používání roamingových služeb až o 94 %. Za snahou uměle snížit cenovou zátěž na občana Evropské unie, může stát nejen sjednocení trhu ale i určitá dávka populizmu ze strany evropských byrokratů.

Na začátku dubna roku 2014 Evropský parlament přijal návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, který obsahuje úplné zrušení roamingových poplatků za volání, textové zprávy a datové služby v prosinci roku 2015. Dle názorů odborníků je tento krok ze strany Evropské unie logickým vyústěním regulačních snah. Většina odborné veřejnosti se shoduje v názoru, že zrušení roamingových poplatků, zcela logicky přinese všem zákazníkům, kteří roaming aktivně využívají, značnou finanční úsporu. Náklady na službu nepovažují za zásadně vyšší než na volání doma. Přemrštěné poplatky za mezinárodní volání nemají dle odborníků opodstatnění v nákladech operátorů. Oproti tomu mobilní operátoři vidí ve zrušení roamingových příplatků negativní finanční dopad. Ztratí většinu příjmů z roamingových služeb, přičemž budou muset dále hradit vícenáklady, které jim touto službou vznikají. Evropská komise odhaduje přímý dopad ve výši přibližně 0,5% snížení příjmů v důsledku odstranění cenového rozlišení mezi vnitrostátními hovory a voláním uvnitř EU, které bude vyrovnáno vyšší spotřebou ve střednědobém horizontu.

Možným problémem se ukazuje dopad na mobilní operátory, kteří vykazují již nyní značné ztráty z roamingových služeb. Díky trendu snižování investic do inovací může dojít k zpomalení růstu trhu. Pravdivost těchto spekulací se ukáže až v dlouhodobém horizontu. Po lobování mobilních operátorů a členských států odložila Evropská unie na začátku roku 2015 termín úplného zrušení roamingových poplatků u všech mezinárodních služeb až do roku 2018.

Analýza reálných dopadů regulace roamingu v České republice potvrzuje pozitivní dopad na spotřebitele. Díky snížení roamingových nákladů v některých případech až o 80 % a zvýšené transparentnosti spotřebitelé zvýšily objem využívání roamingového volání i SMS zpráv. Tento nárůst spotřeby nedokázal vykompenzovat propad tržeb mobilních operátorů. V roce 2012 však tržby začaly mírně stoupat. K obávané kompenzaci zvýšení tuzemských služeb nedošlo. Trend snižujících se cen za průměrnou minutu volání a SMS zprávu pokračoval bez ohledu na regulaci. Podíl tržeb mezinárodního volání tvoří až 11 % celkových tržeb z hlasových služeb českých operátorů. Dle zjištěných faktů se omezila investiční činnost provozovatelů sítě, což v dlouhodobém horizontu může mít negativní vliv na konečného zákazníka. Z hlediska spotřebitelů přinesla regulace roamingu Evropskou unií na českém telekomunikačním trhu bezesporu pozitivní efekt. Na druhé straně negativně ovlivnila mobilní operátory, kteří přes nárůst objemu spotřeby roamingových služeb vykazují propad tržeb. Dopad na celkový trh nelze v krátkodobém horizontu určit.

Jako nejvhodnější srovnatelný trh byl vybrán telekomunikační trh Švýcarska, které provádí regulace jen z hlediska transparentnosti, nutností operátorů informovat spotřebitele o cenách za služby. Ceny za švýcarské roamingové služby jsou až devětkrát vyšší než ceny služeb v České republice. Ve sledované období 200 až 2012 navíc ceny vykazovaly konstantní hladinu, což potvrzuje předpoklad, že oligopolní trh si s přemrštěnými cenami nedokáže poradit. Spotřebitelé ve snaze ušetřit omezovali mezinárodní volání a uchýlovali se k levnější variantě komunikace, SMS zprávy a datové přenosy. Tržby ze služeb vykazovaly ve sledovaném období propad obdobně jako tržby českých poskytovatelů, ale jejich hodnota byla stále více než pětikrát větší než v ČR. Kdyby Česká republika nepodléhala regulacím roamingu ze strany EU, dopad na spotřebitele by byl negativní, svou neochotou využívat služby, by snižovaly vysoké tržby mobilních operátorů,

kteří by byli nuceni v zájmu přilákání zákazníka investovat do rozvoje nových technologií. V porovnání se Švýcarskem více pozitivních dopadů vyplývá z regulovaného než z neregulovaného roamingového trhu.

Budoucnost telekomunikačního trhu směřuje ke stále rozšířenějšímu využívání datových přenosů. Z analýzy českého trhu i srovnatelného trhu ve Švýcarsku vyplývá zvyšující se obliba využívání internetu v chytrých telefonech v zahraničí, který zákazníkům přináší větší možnosti použití než klasické hlasové služby a textové zprávy. Mobilní operátoři budou nuceni v dlouhodobém horizontu reagovat na regulaci a zrušení roamingových poplatků investicemi do nových technologií, které mohou nahradit klasické služby. Poskytovatelé telekomunikačních služeb patří mezi společnosti vykazující největší zisk na trhu. Podíl tržeb z roamingu na celkových tržbách se globálně pohybuje okolo 8 %. Regulace a následné zrušení poplatků z roamingu bude nutit poskytovatele k vyšší efektivnosti a zavádění nových technologií. Na základě výše uvedeného považuje tato diplomová práce regulaci roamingových služeb za nutný krok pro ochranu spotřebitele.

11 Zdroje

ABOUT TECHNOLOGY. (online). Dostupné z:

<http://mobileoffice.about.com/od/glossary/g/data-roaming-fees.htm>

AQUILINA, Matteo; GLYNN, Dermot; SCARSI, Gian Carlo. Mobile roaming services and the EU's approach to pricing : The European Commission's roaming regulation and price elasticity of demand. 2009, Munich Workshop 091209, s. 1 - 18. Dostupný také z WWW: <http://www.city.ac.uk/economics/dps/CCRP%20Conference%20Papers/Glynn%20and%20Scarsi.pdf>

BĚLOHLÁVEK, Alexander J a Renáta HÓTOVÁ. *Znalci v mezinárodním prostředí: v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a v investičních sporech*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, xxxiii, 555 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-395-0.

BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA a Roman SVOBODA. *Mikroekonomie - teorie a praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 283 s. ISBN 978-80-7380-453-4.

ČECHURA, Lukáš, a kol. 2010. *Cvičení z ekonometrie*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. ISBN 978-80-213-1976-9.

ČERNOCH, Pavel. *Očima expertů: EU ruší roaming. Zdraží domácí hovory?*. 2014. Dostupné z: <http://www.penize.cz/nakupy/284252-ocima-expertu-eu-rusi-roaming-zdrazi-domaci-hovory>

ČSÚ. *Telekomunikační a internetová infrastruktura* (online). Praha, 2014 Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mobilni_telefoni_sit_telekomunikacni_a_internetova_infrastruktura/\\$File/2013_mobil_rev2.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mobilni_telefoni_sit_telekomunikacni_a_internetova_infrastruktura/$File/2013_mobil_rev2.pdf)

ČTÚ: *Stanovisko ke studii O selhání ČTÚ: oligopol mobilních operátorů*. (online). 2012 (cit. 2014-07-01). Dostupné z: http://www.ctu.cz/cs/download/aktualni_informace/stanovisko_ctu_studie_informacniho_institutu.pdf

ČTÚ: *Zprávy o vývoji trhu elektronických komunikací se zaměřením na rok 2012*(online). Dostupné z: http://www.ctu.cz/cs/download/statisticke_udaje/rok_2013/zprava_vyvoj_trhu_ek_2012.pdf

EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 117/2007 : O roamingu ve veřejných mobilních telefonních sítích ve Společenstvích a o změně směrnice 2002/21/ES. In

- Úřední věstník Evropské unie. 29. 6. 2007, s. 1-9, Dostupný také z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:171:0032:0040:CS:PDF>
- EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 531/2012: o roamingu ve veřejných mobilních komunikačních sítích v Unii. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 30. 6. 2012. Dostupné z: http://www.ctu.cz/cs/download/eu/pravni_predpisy/2012_531_eu.pdf
- EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 544/2009: kterým se mění nařízení (ES) č. 717/2007. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 29. 6. 2009. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:167:0012:0023:CS:PDF>
- EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES: ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací. In: *Úřední věstník L 108*, 24/04/2002 S. 0033 - 0050. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32002L0021>
- EU. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady (online). Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013PC0627&from=CS>
- EURACTIV.CZ. Rušení roamingu není definitivní, výhrady má i Česko. 2014. Dostupné z: <http://www.mobilmania.cz/clanky/ruseni-roamingu-neni-definitivni-vyhrady-ma-i-cesko/sc-3-a-1327566/default.aspx>
- EUROPA.EU: Roaming ve veřejných mobilních telefonních sítích. [online]. 2009. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/radiofrequencies/l24276_cs.htm
- EVROPSKÝ PARLAMENT: Texty přijaté na zasedání konaném ve středu 23. května 2007. [online]. s. 87. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2007/05-23/P6_TA-PROV%282007%2905-23_CS.pdf
- GSMA. (online). (cit. 2014-09-30). Dostupné z: <http://www.roaming.gsmeurope.org/>
- HENRY-LABORDERE, Arnaud. Virtual Roaming Systems for GSM, GPRS and UMTS: Open Connectivity in Practice. John Wiley & Sons, 2009. ISBN 9780470684290.
- HINDLS, Richard, a kol. 2007. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.

- HLAVENKA, Jiří. Očima expertů: EU ruší roaming. Zdraží domácí hovory?. 2014.
Dostupné z: <http://www.penize.cz/nakupy/284252-ocima-expertu-eu-rusi-roaming-zdrazi-domaci-hovory>
- HRON, Lukáš. Největší telekomunikační revoluce se blíží: roaming v zemích EU skončí. 3. dubna 2014. Dostupné z: http://mobil.idnes.cz/konec-roamingu-v-eu-0od-/mobilni-operatori.aspx?c=A140403_130931_mobilni-operatori_LHR
- INTERNATIONAL ROAMING EXPLAINED. (online). United Kingdom: GSMA Head Office, 2012, August (cit. 2014-09-30). Dostupné z: <http://www.gsma.com/publicpolicy/wp-content/uploads/2012/09/Africa-International-roaming-explained-English.pdf>
- JUNIPERRESEARCH. Mobile roaming to represent 8% of global operator billed service revenues by 2018. 2015. Dostupné z: <http://www.juniperresearch.com/press-release/mobile-roaming-pr1>
- KADERÁVEK, Jiří. Očima expertů: EU ruší roaming. Zdraží domácí hovory?. 2014.
Dostupné z: <http://www.penize.cz/nakupy/284252-ocima-expertu-eu-rusi-roaming-zdrazi-domaci-hovory>
- KEMROVÁ, Martina. Očima expertů: EU ruší roaming. Zdraží domácí hovory?. 2014.
Dostupné z: <http://www.penize.cz/nakupy/284252-ocima-expertu-eu-rusi-roaming-zdrazi-domaci-hovory>
- KIRWIN, Joe. EU Member States Remain Divided Over Net Neutrality, Mobile Fees, Spectrum Policy. 2015. Dostupné z:
- KRUTÍLEK, Ondřej a Petra KUCHYŇKOVÁ. *Monitoring evropské legislativy 2006*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. ISBN 978-80-7325-114-7.
- KRUTÍLEK, Petra KUCHYŇKOVÁ an Iveta FRÝZLOVÁ. *Monitoring evropské legislativy 2008-2009*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-186-4.
- LÁSKA, Jan. Zrušení roamingových poplatků v EU se posune nejméně o 3 roky. 2015.
Dostupné z: <http://www.mobilmania.cz/bleskovky/zruseni-roamingovych-poplatku-v-eu-se-posune-nejmene-o-3-roky/sc-4-a-1330020/default.aspx>

- MALÝ, Ondřej. Očima expertů: EU ruší roaming. Zdraží domácí hovory?. 2014. Dostupné z: <http://www.penize.cz/nakupy/284252-ocima-expertu-eu-rusi-roaming-zdrazi-domaci-hovory>
- MINISTERSTVO INFORMATIKY ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovisko MI ČR k návrhu na regulaci mezinárodního roamingu* (online). Praha, 2006. Dostupné z: http://ec.europa.eu/information_society/activities/roaming/docs/phase2/czech_it.pdf
- MINISTERSTVO INFORMATIKY ČR. *Stanovisko Ministerstva informatiky České republiky* (online). Praha, 2006 Dostupné z: http://ec.europa.eu/information_society/activities/roaming/docs/phase2/czech_it.pdf
- MOBILE WORLD LIVE. (online). Dostupné z: <http://maps.mobileworldlive.com/>
- MOBILMANIA, Operátorský trh se zastavil. (online). 2010 (cit. 2014-07-01). Dostupné z: <http://mobilovinky.blog.mobilmania.cz/2010/08/operatorsky-trh-se-zastavil/>
- NEPAL TELECOM. (online). Dostupné Z: http://www.ntc.net.np/mobile/mob_roaming.php
- OFCOM. Spolkový úřad pro komunikace [online]. Dostupné z: <http://www.bakom.admin.ch/index.html?lang=en>
- ONDŘEJ KRUTÍLEK, Petra Kuchyňková. *Monitoring evropské legislativy 2007*. 1. vydání. Brno: CDK, 2008. ISBN 978-807-3251-499.
- ROITHOVÁ, Zuzana. Očima expertů: EU ruší roaming. Zdraží domácí hovory?. 2014. Dostupné z: <http://www.penize.cz/nakupy/284252-ocima-expertu-eu-rusi-roaming-zdrazi-domaci-hovory>
- SDRUŽENÍ PRO INTERNETOVÝ ROZVOJ. Metmonitor [online]. Dostupné z: <http://www.netmonitor.cz/>
- SELBY, Alice. Regulace roamingu v mobilních sítích. In *Právní fórum 2/2009*. (s.l.): (s.n.), 2009. s. 72-74.
- SIDDIQUI, Shahid. *Roaming in Wireless Networks*. McGraw Hill Professional, 2005. ISBN 9780071589055
- ŠTĚDRONĚ, Bohumír a Vladimír KOCOUR. *Technologické prognózy a telekomunikace*. 1. vyd. Praha: Sdělovací technika, c2014, 102 s. ISBN 978-80-86645-24-7.
- TELEFONICA O2 CZECH REPUBLIC, a.s. (online). (cit. 2014-07-01). Dostupné z: http://www.o2.cz/osobni/#_il=czos-logo

T-MOBILE CZECH REPUBLIC, a.s. (online). (cit. 2014-07-01). Dostupné

z: <http://www.t-mobile.cz/web/cz/osobni>

VODAFONE CZECH REPUBLIC, a.s. (online). (cit. 2014-07-01). Dostupné

z:http://www.o2.cz/osobni/#_il=czos-logo

VODAFONE GROUP. Symposium on International Roaming. 2015. Dostupné z:

https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/sym_march12_e/doc_vodafone.pdf

WALDEN, Ian. *Telecommunications Law and Regulation*. Oxford University Press, 2012.

ISBN 9780191664519

ZANDL, Patrick. Očima expertů: EU ruší roaming. Zdraží domácí hovory?. 2014.

Dostupné z: <http://www.penize.cz/nakupy/284252-ocima-expertu-eu-rusi-roaming-zdrazi-domaci-hovory>

12 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Regulované maloobchodní ceny roamingových služeb.....	10
Tabulka č. 2: Regulované velkoobchodní ceny roamingových služeb.....	10
Tabulka č. 3: Analýza konkurence- Porterův model	14
Tabulka č. 4: Roamingové tarify českých operátorů k 31.03.2015	15
Tabulka č. 5: T-Mobile roaming	15
Tabulka č. 6: O2 Eurotarif	16
Tabulka č. 7: Volání bez hranic	16
Tabulka č. 8: Vodafone Word roaming	17
Tabulka č. 9: Datové roamingy českých mobilních operátorů k 1. 7. 2014.....	19
Tabulka č. 10: Ceny švýcarských roamingových služeb (CHF)	46
Tabulka č. 11: Porovnání švýcarských roamingových služeb s Eurotarifu (EUR)	47

13 Seznam grafů

Graf č. 1: Aktivní SIM karty podle operátorů	12
Graf č. 2: Rozdělení provozu v mobilních sítích v roce 2012 (%).....	20
Graf č. 3: Rozdělení tržeb za provoz originovaný účastníky v mobilních sítích v roce 2012 (%)	21
Graf č. 4: Vývoj maloobchodních cen odchozího volání v roamingu před regulací.....	23
Graf č. 5: Roamingové transakce vůči spřízněným osobám společnosti T-Mobile Czech Republic a. s.....	34
Graf č. 6: Transakce vůči spřízněným osobám – O2 Czech Republic a. s.	35
Graf č. 7: Transakce vůči spřízněným osobám – Vodafone Czech Republic a. s	36
Graf č. 8: Výsledek transakcí vůči spřízněným osobám.....	37
Graf č. 9: Regulované velkoobchodní ceny roamingových služeb	38
Graf č. 10: Tržby z roamingového volání 2008-2012	39
Graf č. 11: Vývoj výdajů na investice společnosti O2 Czech Republic s. a.....	40
Graf č. 12: Investice domobilních operátorů	41
Graf č. 13: Objem mezinárodního volání	42
Graf č. 14: Objem mezinárodních SMS zpráv.....	43

Graf č. 15: Vývoj průměrných cen tuzemského volání a SMS zpráv v ČR	44
Graf č. 16: Objem mezinárodního volání	48
Graf č. 17: Objem mezinárodních SMS zpráv	49
Graf č. 18: Objem stažených dat v zahraničí (mil. MB)	49
Graf č. 19: Vývoj počtu švýcarských zákazníků se smlouvou obsahující mezinárodní roaming	50
Graf č. 20: Tržby za roamingové služby	51
Graf č. 21: Náklady na investice mobilních operátorů	52
Graf č. 22: Odhad podílu smartphonů na globálním trhu mobilním telefonem do r. 2020	54
Graf č. 23: Vývoj internetové populace ČR	55

14 Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Uživatel B volá ze zahraničí domů	2
Obrázek č. 2: Uživatel A telefonuje uživateli B do cizí sítě	3

15 Přílohy

Příloha č. 1 - Historie přijetí regulačních opatření v oblasti mezinárodního roamingu dle Monitoringu evropské legislativy v letech 2006 a 2007

Duben 2006h

Evropská komise, jakožto hlavní orgán navrhuující nová nařízení, každoročně před prázdninami, kdy Evropané nejvíce cestují, mediálně vystupovala proti vysokým cenám roamingových hovorů ze zahraničí. V dubnu 2006 obnovila konzultace se zainteresovanými aktéry stran cen mezinárodního mobilního roamingu. Zároveň ústy komisařky Vivienne Redingové oznámila, že v červnu předloží legislativní návrh, který by měl problém vysokých cen řešit, s odůvodněním, že na vysoké ceny doplácí ti, kteří chtějí využívat čtyř svobod EU, resp. volného pohybu v rámci Unie.

(KRUTÍLEK, 2006 str. 105) Cílem tohoto návrhu má být regulace velkoobchodních roamingových cen, tedy těch, které si mezi sebou účtují sami mobilní operátoři.

Po dosažení jejich snížení by mělo podle Komise dojít také (a především) k adekvátnímu snížení koncových cen pro běžné uživatele. Vedle toho by měl být zrušen tzv. spojovací poplatek, který se platí při volání ze zahraničí do země, z níž pochází konkrétní SIM karta. Stejně tak by mělo být zrušeno zpoplatnění příchozích hovorů do zahraničí. Měl by se uplatnit princip země původu. Nebylo by podstatné, odkud pochází SIM karta, ale to, zda jsou při volání překračovány národní hranice. Pokud by byl Čech ve Francii a volal na místa ve Francii, platil by „místní“ tarif, zatímco tentýž Čech volající z Francie domů by platil tarif za mezinárodní hovor. (KRUTÍLEK, 2006, str. 117)

Mobilní operátoři se proti záměrům Komise okamžitě ohradili. Britský Vodafone, vlastníci i jednu ze tří českých mobilních sítí, argumentoval tím, že ceny roamingových hovorů za posledních deset měsíců poklesly o 40 % a dále, v důsledku konkurence, klesají. (KRUTÍLEK, 2006, str. 105) Podobný vývoj lze podle Vodafonu očekávat i v budoucnu, tudíž žádné nařízení ze strany EU není potřeba. Podobně se vyjádřil i německý T-Mobile. Asociace evropských telekomunikačních operátorů ETNO¹⁴ sdružující 41 operátorů z 34 zemí, obvinila Komisi z toho, že činí prohlášení, aniž disponuje příslušnými podklady

---

¹⁴ ETNO – European Telecommunications Networks Operator's Association – založena 1992

a studiem, mapujícími dopady zamýšleného opatření. Proti Komisi se postavila i Velká Británie a Finsko. Obě země požadovaly „alternativní“ řešení výše roamingových poplatků. Spor se vedl o to, zda v oblasti roamingu funguje, nebo nefunguje. I když byly tehdejší ceny relativně vysoké, jejich trend je patrný, tudíž se zdá, že platí první varianta. (KRUTÍLEK, 2006, str. 118)

Květen 2006

S blížícím se koncem veřejné konzultace týkající se vysokých cen mezinárodního roamingu se dotčení operátoři rozhodli apelovat na Komisi. Dva největší evropské mobilní operátoři, T-Mobile a Vodafone, kteří působí i na českém trhu, se zúčastnili veřejného slyšení, jež se k dané věci konalo 4. května v Evropském Parlamentu. Kritizovali Komisi zato, že ignoruje postupné snižování cen roamingových hovorů a že doposud nepředložila zprávu o tom, jakým způsobem a do jaké míry by zamýšlená legislativa pozměnila současný trh s mobilními službami.

I Česká Republika publikovala dne 9. května 2006 své stanovisko Ministerstva informatiky k dané problematice. Podle názoru ČR byl navrhovaný postup Komise nutno doložit podrobnou analytickou studií, včetně analýzy pozitivních a negativních dopadů uvažované regulace. Tato studie by podle názoru Ministerstva informatiky ČR měla zejména obsahovat:

- dokumentaci vývojových trendů maloobchodních i velkoobchodních cen roamingových služeb v rámci EU
- návrh na uplatnění vhodných forem regulace, tj. studie by měla odpovědět i na otázku, zda regulovat pouze velkoobchodní nebo i maloobchodní ceny roamingových služeb elektronických komunikací
- nastínění dopadu regulace směrem k členským státům i ve vztahu ke třetím státům (mimo EU)
- dostatečně zdůvodnit právní otázku řešení regulace roamingu

Ministerstvo informatiky ČR zastávalo názor, že „návrh regulace s následným snížením cen roamingových služeb elektronických komunikací nesmí mít v konečném důsledku negativní dopad na vnitrostátní ceny služeb elektronických komunikací“.

Stanovisko podporovalo zavedení nákladového principu,¹⁵ bylo důležité zabránit tomu, aby ceny klesly pod efektivně vynaložené náklady (při zahrnutí přiměřeného zisku). Zjednodušení tarifů a jejich zprůhlednění při zavedení principu nejlepší praxe mohlo být pozitivním přínosem pro uživatele roamingových služeb elektronických komunikací.

ČR podporovala praxi jednotlivých operátorů, kteří poskytují svým zákazníkům potřebné informace (včetně informací o cenových podmínkách) v rámci tzv. uvítací SMS zprávy, kterou zákazník obdrží po přihlášení se do sítě roamingového zahraničního partnera. (MINISTERSTVO INFORMATIKY ČR, 2006)

Komise na uvedené výtky nijak nereagovala. Komisařka Redingová, už několikrát dala najevo, že v současné době, je jakákoli snaha operátorů o změnu zbytečná, čímž prakticky popřela význam veřejné konzultace¹⁶. Navzdory tomu však Vodafone 8. května přislíbil snížení ceny Romainu do dubna 2007 o 40 % a ostatní operátoři jej následovali. (KRUTÍLEK, 2006, str. 132,142)

Červenec 2006

Komise 12. července po měsících intenzivních diskusí a sporech s mobilními operátory představila svůj plán na 40-70 % snížení cen mezinárodního roamingu. Jádrem normy by měl být zmiňovaný požadavek na snížení velkoobchodních cen, které si mezi sebou sami operátoři za spojení roamingových hovorů účtují a stanovení 30 % stropu na čistý zisk ze všech hovorů uskutečněných v rámci EU. Což by podle komise mělo vést ke snížení maloobchodních cen pro koncového zákazníka. (KRUTÍLEK, 2006, str. 187)

Z návrhu byl vyloučen požadavek na tzv. princip země původ, což by znamenalo kromě možnosti volat v rámci jakéhokoli státu za místní tarif pravděpodobně i masivnější rozvoj českého trhu se SIM kartami. (KRUTÍLEK, 2006, str. 197)

---

¹⁵ cost based principu – nákladový přístup uplatňuje základní ekonomický princip, že kupující nezaplatí víc než součet nákladů na pořízení služby (BĚLOHLÁVEK, 2011)

¹⁶ možnost připomínkovat novou legislativu

Asociace GSM (GSMA)¹⁷, sdružující téměř 800 operátorů z více než 220 samostatných území po celém světě, včetně T-Mobile a Vodafone, označila uvedené záměry za „drakonické“. 30 % strop na zisk podle GSMA neumožní další investice do páteřních sítí jednotlivých operátorů. Což pravděpodobně povede k navýšení cen za vnitrostátní hovory kvůli kompenzaci ztrát, jež poplynou z přijetí nařízení. Skupina evropských regulátorů ERG¹⁸ označila návrhy Komise za oprávněné, protože operátoři si právě na roamingu údajně účtují přehnané poplatky. (KRUTÍLEK, 2006, str. 197) Osud návrhu je nejistý. Kromě silné opozice ze strany operátorů se proti němu veřejně postavili i tři komisaři – Günter Verheugen, Charlie McCreevy a Peter Mandelson. Zodpovědná komisařka Redingová nicméně prohlásila, že očekává, že zamýšlené nařízení vstoupí v platnost před letními prázdninami příštího roku. (KRUTÍLEK, 2006, str. 197)

Září 2006

V průběhu září se v agendě institucí EU znovu objevila otázka snížení mezinárodního roamingu pomocí regulačního opatření, které má uměle stanovit cenu spojení, což mělo v koncovém důsledku vést ke snížení cen pro koncové zákazníky až o 70 %. Své návrhy opět přednesli mobilní operátoři, kteří po zveřejnění návrhu Komise reagovali snížením cen roamingu až o 40 % popř. uvedením nových služeb „balíčků“. (KRUTÍLEK, 2006, str. 239) Operátoři tvrdí, že výnosy z roamingu nejsou tak vysoké jak Komise tvrdí. Navíc v případě regulace by pravděpodobně byli nuceni své ztráty kompenzovat na vnitrostátních hovorech a službách, tudíž by se zamýšlená regulace ukázala jako kontraproduktivní a negativně by se dotkla velkého počtu zákazníků. Asociace GSM se v dané věci obrátila na ombudsmana. Zároveň zveřejnila analýzu zpochybňující údaje uváděné ve studii Komise, jež doprovází její legislativní návrh. Na konci září byl k návrhu Komise přidělen parlamentní zpravodaj a očekává se příprava prvního čtení v plénu EP. Podpora pro návrh v této době spíše klesala. V případě ministrů v Radě to příliš překvapivé není, nicméně mezi evropskými poslanci, tradičními spojenci Komise, už se objevily

---

¹⁷ globální systém pro mobilní komunikaci, původně však francouzsky „Groupe Spécial Mobile“ je nejrozšířenější standard pro mobilní telefony na světě

¹⁸ European Regulators Group

i hlasy, že postup evropské exekutivy je zbytečně radikální a zdaleka nemusí vést k zamýšlenému výsledku. (KRUTÍLEK, 2006, str. 251)

Obecně je evropskými poslanci zpochybňována především selektivnost přístupu Komise a tendence regulovat pouze výsek služeb mobilní telefonie, nikoli např. SMS služby v zahraničí. (KRUTÍLEK, 2006, str. 252)

Listopad 2006

Výbor Evropského Parlamentu pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele se 22. listopadu zabýval návrhem Komise. Obecně převládlo přesvědčení, že regulace roamingu je oprávněný krok, od něhož lze očekávat pozitivní změny. Nicméně někteří poslanci opět kritizovali fakt, že se norma dotýká jen hlasových služeb a požadovali zahrnutí i dalších produktů. Příští předsednická země - Německo, za podpory např. Irsko či Estonska, hodlá umožnit, aby operátoři mohli až do výše maximálních poplatků, o které se vedou spory, využívat různá schémata svých roamingových služeb např. paušální platby. Proti unijní regulaci se stavějí zejména Velká Británie, Itálie a Španělsko. Jedná se buď o oblíbené turistické destinace, a tudíž jejich operátoři z vysokých poplatků profitují (Itálie, Španělsko), nebo v těchto zemích sídlí telekomunikační firmy (Telefonica O2 ve Španělsku a Vodafone ve velké Británii). Proti regulaci jsou i Dánsko, Nizozemsko a Lucembursko. (KRUTÍLEK, 2006, str. 291, 299)

Prosinec 2006

Dané názorové rozložení se ukázalo v praxi 11. prosince. Velká Británie za přímé podpory Francie, ale i ČR, Belgie, Maďarska, Polska, Itálie, Dánska a Rakouska, požádala o regulaci až poté, co by se ukázalo, že operátoři své ceny nesnižují. Navíc odmítla stanovení jakýchkoli poplatkových stropů. Pouze požadovala, aby si spotřebitel mohl vybrat, zda chce roaming aktivovat, či nikoli, a to na základě informování o jeho ceně, což je však už u mnoha operátorů běžná praxe. Celkově se za uvedené řešení postavilo 14 z 25 členských států. (KRUTÍLEK, 2006, str. 299)

Leden 2007

Komisařka pro informační společnost Viviane Radingová v lednu 2007 znovu obhajovala vizi regulace vysokých cen mezinárodního roamingu, navzdory britsko-francouzskému návrhu, který se objevil na půdě Rady. Rada se staví za zprůměrování současných, stále se snižujících cen roamingu, bez stanovení explicitního stropu v průběhu prvních šesti měsíců platnosti připravovaného nařízení. Oproti návrhu Komise stanovit strop velkoobchodních cen, které si operátoři stanovují mezi sebou za roamingové spojení. (KRUTÍLEK, 2009, str. 38). Komisařka tvrdí, že návrh Rady je možná flexibilní, ale mívá se s jejím úmyslem snížit ceny pro všechny uživatele roamingu. Návrh Rady by podle ní vedl pouze k tomu, že by se snížení dotklo jen těch, kteří roamingu využívají často, nikoli běžných občanů. Německé předsednictví se přiklání spíše k méně restriktivnímu návrhu Rady. Otázka zda se regulace dotkne jen hlasových služeb nebo i např. SMS zůstala otevřena. (KRUTÍLEK, 2009, str. 49)

Únor 2007

Kontroverzní problematikou se znovu zabýval výbor Evropského Parlamentu pro průmysl a výzkum 27. února. Při debatě se odpůrci regulace, podporování telekomunikačními regulátory, zaměřili především na dlouhodobě negativní důsledky takového kroku. Naopak její zastánci zmiňovali neefektivnost samoregulace. Možnost podávat ke zprávě výboru pozměňovací návrhy vypršela 9. března. 12. dubna se očekávalo její finální přijetí ve výboru a v polovině května v plénu. Německé předsednictví vyvíjí v dané problematice velké úsilí, např. návrh tzv. eurotarifu. (KRUTÍLEK, 2009, str. 66,72)

Březen 2007

Rada ve formátu ministrů odpovědných za problematiku telekomunikací, se v březnu neformálně sešla, při příležitosti výstavy CeBIT¹⁹ v německém Hannoveru, aby diskutovala další vývoj situace. Ministři na veletrhu dospěli k závěru, že nejvhodnější cestou regulace bude nejen stanovení maximálních cen velkoobchodních poplatků,

---

¹⁹ CeBIT (z německého „Centrum der Büro- und Informationstechnik“) je největší světový veletrh informačních technologií, koná se od roku 1986 v německém Hannoveru i

ale i stanovení cen pro konkrétní uživatele-zákazníky. Neshodli se však jak zmíněné ceny stanovit a kdy by měli začít platit. (KRUTÍLEK, 2009, str. 91, 101)

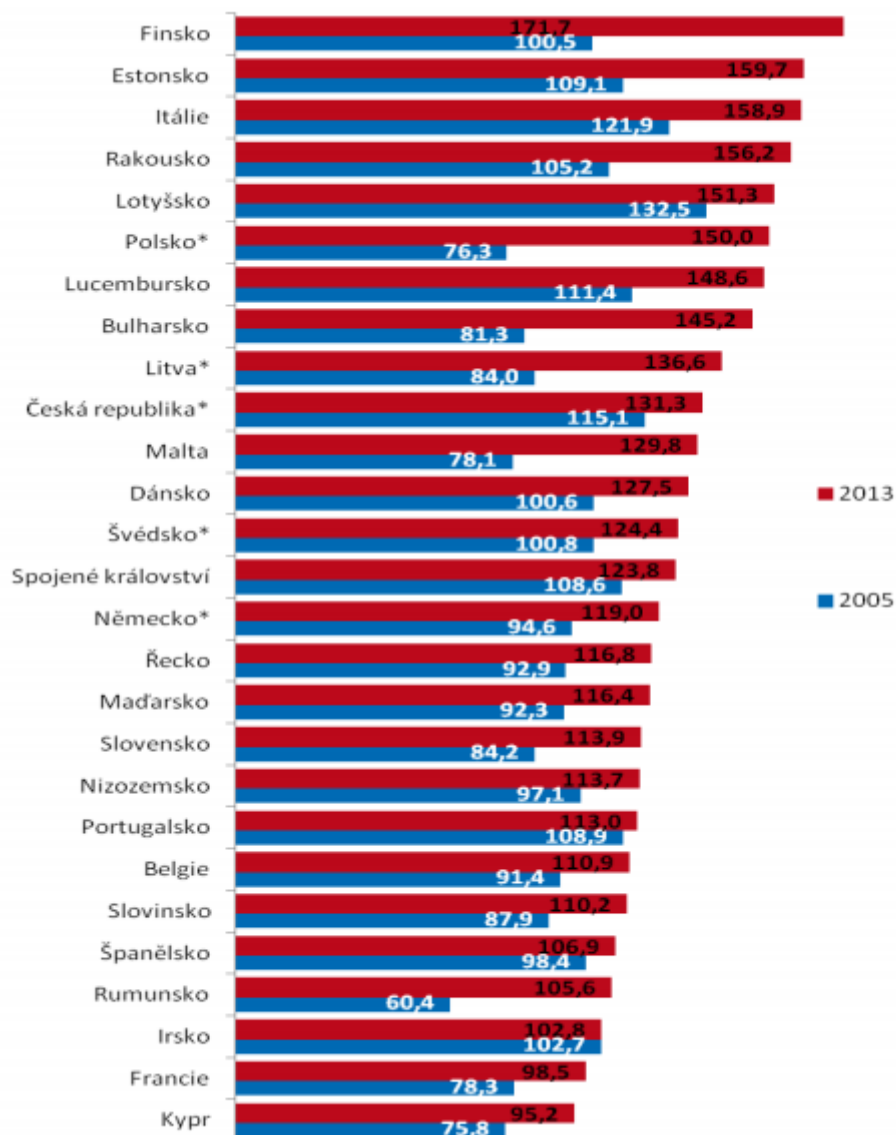
Duben a květen 2007

V průběhu dubna a března se zintenzivnila debata o regulaci cen mobilního roamingu. Blížil se předpokládaný termín, kdy měla norma vstoupit v platnost, začátek letních prázdnin, kdy je používání roamingových služeb nejčastější. Na konci sledovaného období se Rada a Evropský Parlament rámcově shodly na kompromisu. (KRUTÍLEK, 2009, str. 112) Výbor EP pro průmysl v dubnu velkou většinou, 45 poslanců ze 49, podpořil maximální koncové ceny (bez DPH) ve výši 40 centů za minutu odchozího hovoru a 15 centů za minutu hovoru příchozího. Asociace GSM se proti tomu postavila, neboť by došlo ke snížení cen roamingových hovorů pod hranici navrhovanou původně Komisí. GSMA odhadla, že příjmy operátorů z roamingu by se v důsledku regulace snížily z průměrných 5 mld. eur v roce 2005 na 2,4 mld. eur. Sama GSMA navrhla cenový strop ve výši 65 a 35 centů (odchozí/příchozí hovory bez DPH), členské státy 60 a 30 centů, přičemž předtím se hovořilo o 50 a 25 centech, a komise 44 a 15 centů. Návrh nepředpokládal, že by došlo k regulaci i dalších roamingových služeb např. SMS. Plénum Evropského Parlamentu 23. května schválilo předběžnou dohodu. Výsledkem bylo výrazné snížení roamingových cen, a to i na maloobchodní úrovni, nicméně za cenu očekávaných negativních ekonomických dopadů jak na samotné operátory, tak i potencionálně na koncové zákazníky. (KRUTÍLEK, 2009, str. 122)

Červen 2007

7. června potvrdila i Rada dosažení kompromisu. Přijaté nařízení bude platit tři roky a ceny roamingu, velkoobchodní poplatky i maloobchodní ceny za odchozí a příchozí hovory, se sníží postupně ve třech krocích. K nalezení konečného řešení velmi přispělo německé předsednictví. (KRUTÍLEK, 2009, str. 139)

Příloha č. 2: Graf - počet aktivních SIM karet na 100 obyvatel v zemích EU; 2005 a 2013

Zdroj: CSU, 2014